

Z obsahu:

**Eucharistie jako
oběť chvály**

Katecheze Jana Pavla II.
při generální audienci
11. října 2000
- strana 2 -

**Největší růžencová
pobožnost
církvních dějin**

- strana 4 -

**Půl století od vyhlášení
dogmatu o Nanebevzetí
Panny Marie**

- strana 5 -

**Kdo je »pro život«,
nesmí k nikomu
přistupovat jako nepřítel.**

Alexa Gaspariová
- strana 6 -

**Cesta do společenství
svatých**

- strana 9 -

Život Kristův (I)

Kristologické kateche-
ze Jana Pavla II.
- strana 10 -

Očista věrných duší

- strana 11 -

**»Převod' je od smrti
k životu«**

- strana 11 -

Dva podstatné prvky víry

Arcibiskup T. Bertone
- strana 12 -

**Demografická zima
Evropy - vymřeme?**

Biskup Andreas Laun
- strana 13 -

*„...Neváhejme a pojďme
na pomoc těm, kteří jsou mrtvi,
a obětujme za ně své modlitby...“
(sv. Jan Zlatoústý)*

Eucharistie jako oběť chvály

»Skrze Krista, s Kristem a v Kristu je tobě, Bože Otče všemohoucí, v jednotě s Duchem svatým všechna čest a sláva po všechny věky věků.« Toto vyjádření trinitární chvály zpečetuje při každém slavení Eucharistie modlitbou kánonu. Eucharistie je totiž obkonalou obětí chvály, nejvyšší oslavou, jaká stoupá ze země k nebi jakožto »zdroj a vrchol celého křesťanského života, v ní Boží synové podávají Bohu božský obětní dar a s ním samy sebe« (LG 11). V Novém zákoně nás list k Židům učí, že křesťanská liturgie je obět' přinášená veleknězem svatým, nevinným, neposkvzeným, obětleným od hříšníků, vyvýšeným nad nebesa, který tak učinil jednou provždy, když sám sebe přinesl v oběť (srov. Žid 7,26-27). List nám říká, že skrze něho podáváme ustavičně Bohu oběť chvály (Žid 13,15). Chce-li dnes připomenout krátce dvě témata oběti a chvály, která se setkávají v Eucharistii, která je sacrificium laudis.

Zpřítomnění kalvarské oběti

V Eucharistii se především aktualizuje Kristova oběť. Ježíš je reálně přítomen pod způsoby chleba a vína, jak nás sám ujišťuje: *Toto je moje tělo... Toto je moje krev* (Mt 26,27-28). Ale Kristus přítomný v Eucharistii je **Kristus již oslavený, který**

o Velkém pátku obětoval sám sebe na kříži. To je to, co zdůrazňují jeho slova, která pronesl nad kalichem s vínem: *Toto je má krev nové smlouvy, prolitá za mnohé* (Mt 26,28; srov. Mk 14,24; Lk 22,20). Když zkoumáme tato slova ve světle jejich biblické jasmokresky, rozvíjejí se tu dva významné odkazy. **První** se zakládá na výrazu *prolitá krev*, který, jak dosvědčuje biblická mluva (srov. Gen 9,6), je synonymem násilné smrti. **Druhý** spočívá na upřesnění *za mnohé*, které se vztahuje na ty, za které je tato krev prolita. Tato narážka nás přivádí k textu zásadnímu pro křesťanské čtení Písma, ke čtvrtému Izaiášovu zpěvu: svou

obětí, tím, že vydává sám sebe na smrt, Boží Služebník nesl hříchy mnohých (Iz 53,12; Žid 9,28; 1 Pt 2,24).

Večeřadlo naplněním prorocství

Stejnou obětní a vykupitelskou dimenzi Eucharistie vyjadřují Ježíšova slova nad chlebem při poslední večeři, tak jak nám je podle tradice předávají Lukáš a Pavel: *Toto je moje tělo, které se za vás vydává* (Lk 22,19; srov. 1 Kor 11,24). Také v tomto případě se jedná o poukaz na **obětní sebeodvzdání Služebníka Hospodinova** podle již uvedeného Izaiášova úryvku (53,12): *On vydal sám sebe na smrt...; on nesl hříchy mnohých a zastával se hříšníků*. Eucharistie je tedy svatou obětí: obětí vykoupení a současné obětí Nového zákona, jak věříme a jak jasně vyznávají východní církve. Jak potvrdila před staletími řecká církev (na Cařihradském synodu proti Soterikovi v letech 1156-1157), dnešní oběť je stejnou obětí, kterou kdysi přineslo jednorozené vtělené Boží Slovo a skrze něž je přinášena (stejně dnes jako kdysi), neboť je touž a jedinou obětí (Apoštolský list *Dominicae Cena*).

Eucharistie je obětí Nového zákona a jeví se jako rozvinutí a doplnění smlouvy uzavřené na Sinaji, když Mojžíš vylil polovinu krve obětních zvířat na oltář, symbol Boha, a druhou polovinu na shromáždění Izraele (srov. Ex 24,5-8). Tato *krev smlouvy* sjednotila vnitřně Boha i člověka poutem solidarity. Skrze Eucharistii se důvěrnost stává úplnou, objetí Boha a člověka dosahuje svého vrcholu. Je to doplnění oné *nové smlouvy*, kterou předpověděl Jeremiáš (31,31-34): smlouvy v duchu a v srdci, kterou oslavuje list k Židům právě tím, že **vychází z prorokovy předpovědi a spojuje ji znovu s jedinou a definitivní obětí Kristovou** (srov. Žid 10,14-17).

Vrchol křesťanského kultu

Z tohoto zřetel můžeme osvětlit jiné tvzení: Eucharistie je **oběť chvály**. Tím, že je orientována na plnost společenství mezi Bohem a člověkem, »eucharistická oběť je **pranemem a vrcholem veškerého kultu církve a celého křesťanského života**. Věřící se účastní této oběti díkyčiněním, smíření, proseb a chvály s větší plností, když nejen oběťují Otci z celého srdce v jednotě s knězem svatou obětí a v ní samy sebe, ale když také **přijímají samu tuto oběť ve svátosti**.« (Svatá Kongregace pro rity, *Eucharisticum Mysterium* n. 3e)

Chvála a díkyvdání

Jak vyjadřuje sám termín ve svém řeckém původu, Eucharistie je »díkůvdání«; v ní Boží Syn sjednocuje se sebou vykoupené lidstvo v jediný zpěv díky a chvály. Připomeňme si, že hebrejské slovo today, přeložené »chvála«, znamená také »děkování«. Oběť chvály byla obětí vzdávání díky (srov. Ž 50,14,32). Při poslední večeři, aby ustanovil Eucharistii, Ježíš **vzdal díky svému Otci** (srov. Mt 26,26-27 a paralely); toto je původ názvu této svátosti.

Odpověď sebeobětováním

»V eucharistické oběti je celé stvoření, které Bůh miluje, představeno Otci prostřednictvím Kristovy smrti a zmrtvýchvstání.« (KKC 1359) Tím, že se spojuje s Kristovou obětí, církev dává v Eucharistii zaznít chvále celého stvoření. **Tomu musí odpovídat úsilí každého věřícího** přinést svůj život, své »tělo«, jak říká sv. Pavel, *v oběť živou, svatou a bohumilou* (Řím 12,1) **v plném společenství s Kristem**. Tímto způsobem se spojuje v jediný život Bůh a člověk, Kristus za všechny ukřižovaný a zmrtvýchvstalý, a učedník povolání, aby se mu zcela daroval.

Toto důvěrné společenství lásky opěvuje francouzský básník Paul Claudel, který vkládá Kristovi do úst tato slova: »Poď se mnou, kde Já Jsem v tobě samém / a já ti dám klíče k životu. / Tam, kde Já Jsem, tam od věčnosti / je tajemství tvého vzniku... / ... Kde jsou tvé nohy, které by nebyly mé? / A tvé nohy, které by nebyly přibity na tentýž kříž? / Já jsem zemřel a vstal jsem jednou provždy. / Jste si velice blízcí / ... Jak to udělat, aby ses odloučil ode mne, / aniž bys mi nerozerval srdce?« (La Messe la-bas)

*Bolletino Vaticano 11. 10. 2000
Mezitimulky a výraznění
reakce Světla*

Vytrvalá důvěra

Zamyšlení nad liturgickými texty
dnešní neděle

Pane, at' vidím!

Využij příležitosti seznámit se dnes s Bartimaeem u jerišké brány. Téhož slepého žebračka si Bůh vyhlédl, aby se stal příkladem vytrvalosti v naději. Čeká tu na svou příležitost, která nastává právě teď, kdy se Ježíš se svým doprovodem blíží k jeho městu. Syna Timaiova tu všichni dobře znají i podle jména. Zvykli si na něho, jako by už patřil k této bráně a měl s ní zůstat spojen až do své smrti.

Ale slepý Bartimaios vidí ve skutečnosti dále než jeho současníci. Nesmířil se se svým osudem a žije pevnou nadějí, že i k němu se skloní Ježíšovo milosrdenství. Nemá zrak, kterým by mohl spatřit Spásu Izraele, ale má silný hlas, kterého využije, aby k sobě přivolal svého Dobrodince. Jak bláhoví jsou všichni ti, kterým vadí jeho křik a nejraději by jej umlčeli. Kdy jindy by měl volat k Ježíši, ne-li tehdy, když jej tak potřebuje a když cítí, že je blízko. Jako by dobře věděl, že je to naposled, co tudy Mesiáš prochází: *Synu Davidův, smiluj se nade mnou!* Nic neslyší Pán tak rád jako prosbu o smilování. Osvoj si jeho zvolání i jeho víru, volej tak vytrvale z plna srdce a můžeš se spolehnout, že Pán i pro tebe pošle: *Zavolejte ho!*

Zástup, který před chvílí slepého tak neprozřetelně umlčoval, musí se nyní zastýčet za svou necitelnost k postavení tohoto ubožáka. Cožpak nevyhledává Mesiáš právě tyto potřebné? Teprve nyní říkají žebračkovi to, co měli říkat od začátku: *Vzdchop se a vstaň.* Slepý tak díky své vytrvalosti i bez jejich přispění obsáhl splnění své tužby a nyní se mu dostává Ježíšova pozvání: *Volá tě!* Která slova mohou potěšit více než právě tato? Kéž bys nikdy nepřeslechl Pánovo pozvání, které je vždy příslibem těch nejhojnějších darů.

K tvému povzbuzení jej Pán vyzývá, aby znovu vyslovil svou prosbu: *Pane, at' vidím.* Kdo takto prosí o to, co nejvíce potřebuje, nemůže zůstat nevyšlyšen. Bartimaios už nebude vysedávat u brány a žebrot o almužnu. Dostalo se mu největšího daru: *Prohlédl a jde cestou za Ježíšem.*

Není to přesně to, co tolik potřebuješ ty i svět kolem tebe? Nepotřebuje prohlédnout a jít za Ježíšem? Je třeba velkým hlasem a s velkou vytrvalostí volat: *Synu Davidův, smiluj se nade mnou! At' vidím!* Neber ohled na to, že ani dnes nechybí těch, kteří okřikují prosící, jako by jejich naléhavého volání nebylo zapotřebí. Bchužel této prosbě se brání prá-

vě ti, kteří sami nejvíce potřebují uzdravení, neboť jsou tak slepí, že už si ani neuvědomují svou vlastní zaslepenost. Zdomácněli ve vyhnanství, zvykli si na své rozptýlení mezi pohany, zapomněli, že nepatří k nim, ale ke *zbytku Izraele*. V *severské zemi* sobectví a chtivosti vychládla jejich srdce a pohasla jejich láska k Pánu. Uprostřed *hmců masa*⁽¹⁾ na něho zapomínají, přestali pocítovat touhu a potřebu, aby byli zachráněni z tohoto světa a *shromážděni od končin země*. Protože nepláčou pro své vyhnanství, nejsou schopni těšit se na návrat do své pravé vlasti.

Zpytuj sám sebe, zda tě také neukolébala klamná spokojenost do zimního spánku v *severské zemi*. I když jsi přesvědčen, že nejsi v zajetí slepoty, nepřestávej volat k Mesiáši a pros jej s velkým voláním za sebe i za druhé a vyjadřuj tak svoji pevnou víru, že není jiného, kdo by nás mohl uzdravit, kromě *Syna Davidova*.

Jako nejnebezpečnější dílo slepoty se šíří přesvědčení, že člověk může sám sobě najít cestu k uzdravení, že jsou i jiní spasitelé, zachránci, prostředky a cesty, že náš Pán je jenom jedním z mnoha, u kterých je možno také hledat spásu. Bláhoví, *máme jen jednoho, a to vynikajícího velekněze: Je to Boží Syn*⁽²⁾. *Nikdo si tuto důstojnost nemůže vzít sám.* Nikdo se nemůže sám nazvat prostředníkem, i kdyby se na tom všichni lidé shodli, nýbrž musí být *povolán od Boha*. Vždyť ani Ježíš Kristus si svou kněžskou důstojnost nevolil sám, ani ji nemá z vůle lidu, nýbrž byl k ní povolán svým Otcem, z jehož nejsvětější vůle je *knězem navěky podle Melchizedechova řádu*. Nesluší se, aby si lid sám určoval, kdo má být jeho zástupcem u Boha, protože před Bohem může lid zastupovat jen ten, koho Bůh chce přijmout a koho si k tomu sám povolal. *Kdo by se sám mohl odvážit ke mně přistupovat?*⁽³⁾ Kdo ze všech těch klamných proroků a samozvanců ti může říct: *Miloval jsem tě odvěkou láskou, proto jsem ti tak trpělivě prokazoval milosrdenství?*⁽⁴⁾ Kdo z nich se stal tvým Otcem? Kdo z nich vydal za tebe svého jednorozeného Syna?

Blahopřej Bartimaeovi k jeho uzdravení a využil jeho zkušenosti. I když se ti zdá, že vidíš dobře, nespolehej na svůj soud a připusť možnost, že i tvůj zrak potřebuje uzdravení. *Pane, at' vidím!* Ať prohlédnu správně a jdu tvou cestou za tebou. Ať vidíme, *jak velikou věc s námi udělal Pán, a naplní nás radostí*.⁽⁵⁾

Bratr Amadeus

⁽¹⁾ srov. Ex 16,2; ⁽²⁾ Žid 4, 14; ⁽³⁾ Jer 30, 21;

⁽⁴⁾ Jer 31,3; ⁽⁵⁾ srov. resp. žalm 126

Liturgická čtení

1. čtení – Jer 31,7-9

Toto praví Hospodin:

„Oslavujte Jakuba, jásejte nad prvním z národů, ať je slyšet váš jásot: Zachránil Hospodin svůj národ, zbytky Izraele! Hle, přivedu je nazpět ze severní země, shromáždím je od končin země; slepí a kulhaví budou mezi nimi spolu se ženami v naději a nedělkami; velký zástup bude těch, kteří se sem vrátí. Přicházejí s pláčem, ale útěchou je doprovázím; převedu je k vodním proudům přímou cestou, na niž neklopýtnou. Stal jsem se totiž Izraeli otcem, Efraim je mým prvozenencem.“

2. čtení – Žid 5,1-6

Každý velekněz je brán z lidu a bývá ustanoven pro lid v jeho záležitostech u Boha, aby podával dary a oběti za hříchy. Protože sám je stejně podroben slabosti, je schopen cítit s chybnými a bloudícími. A proto musí podávat oběti za hřích sám za sebe jako za ostatní lidi. Nikdo si však nemůže tu důstojnost vzít sám, nýbrž musí být povolán od Boha jako Áron.

Tak si ani Kristus nepřisvojil slávu velekněžství sám, ale dal mu ji ten, který mu řekl: „Ty jsi můj syn, já jsem tě dnes zplodil,“ jak říká i na jiném místě: „Ty jsi kněz navěky podle řádu Melchizedechova.“

Evangelium – Mk 10,46-52

Když Ježíš a jeho učedníci s velkým zástupem vycházeli z Jericha, seděl u cesty slepý žebřák – Timaiův syn Bartimaios. Jakmile uslyšel, že je to Ježíš Nazaretský, začal volat: „Synu Davidův, Ježíši, smiluj se nade mnou!“

Mnozí ho okřikovali, aby mlčel. On však křičel ještě víc: „Synu Davidův, smiluj se nade mnou!“

Ježíš se zastavil a řekl: „Zavolejte ho.“ Zavolali tedy toho slepce a řekli mu: „Buď dobré mysli, vstaň, volá tě!“ On odhodil plášť, vyskočil a přišel k Ježíšovi. Ježíš se ho zeptal: „Co chceš, abych pro tebe udělal?“

Slepec odpověděl: „Mistře, ať vidím!“

Ježíš mu řekl: „Jdi, tvá víra tě zachránila!“ A ihned začal vidět a šel tou cestou za ním.

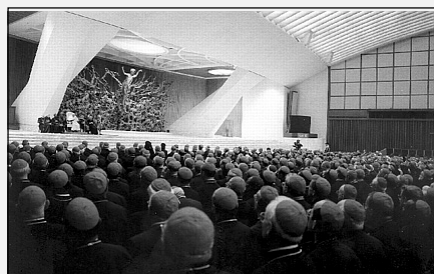
Největší růžencová pobožnost církevních dějin

Tak jako není náhodou, že první sobota v tomto jubilejním měsíci říjnu připadá právě na svátek Panny Marie Královny posvátného růžence, tak není náhodou, že se k této vznešené modlitbě tentokrát poprvé v ději-

nách spojuje Svatý otec se svými biskupy z celého světa před sochou té, která nás vyzvala k slavení prvních sobot a která sama se nyní stala poutnicí a připutovala z místa svého slavného zjevení k Velkému jubileu do Věčného města.

Její velká výzva k celému světu je obsažena v naléhavých slovech: **Pokání, pokání, pokání!** Již v květnu nám znovu připomněla tato slova při blahorečení prostých dětí, které si sama vybrala za své posly. Jan Pavel II., kterého k sobě obzvláště připou-

KOLIK BISKUPŮ PŘIJELO DO ŘÍMA?

Shromáždění okolo 1500 biskupů bylo největším od Druhého vatikánského koncilu. Nejvíce bylo Italů. Přihlášených bylo 195, ale jejich počet nakonec značně překročil 200. Z Brazílie připutovalo 180 pastýřů, z USA 90, z Filipín 50, z Polska a Španělska po více než 40. Z naší země přijel jeden sídelní arcibiskup (kardinál Miloslav Vlk) a emeritní arcibiskup Karel Otčenášek.

Homilii Svatého otce z 8. října a jeho slovo při audienci biskupů 7. 10. přineseme v příštím čísle Světla.

tala jeho utrpením, když jej vytrhla ze spárů smrti, dal důrazně připomenout její poselství světu a Církvi. Vražedná kulka, která měla zákeřně ukončit jeho život, vrací se dnes v koruně Fatimské Madony na náměstí, kde byla vystřelena. Maria přichází přijmout osobně modlitbu, kterou si sama vyžádala, a ve které se spojují tentokrát jako kajníci především ti, jimž byl svěřen pastýřský úřad v církvi a kteří dnes přijali její mateřské pozvání.

V slavnostním procesí, které doprovází Svatého otce, je Fatimská Madona přinášena z baziliky na náměstí Sv. Petra, zcela zaplněné věřícími. Tentokrát pastýři církve

sami přednášejí rozjímání k jednotlivým desátkům slavného růžence a při posledním desátku se celé shromáždění spojuje se sestrou Lucií a jejími družkami v klášteře v Coimbre, odkud předřikávají Mariinu modlitbu.

Historický význam této večerní pobožnosti zdůraznil Jan Pavel II. ve svém závěrečném slově: Na závěr tohoto nesmírného okanziku mariánské modlitby toužím obrátit se k vám, nejdražší bratři v biskupské službě, se srdečným pozdravem, který ze srdce rozšiřují na nespočetné věřící přítomné dnes večer zde s námi na náměstí Svatého Petra a na ty, kteří jsou s námi spojeni prostřednictvím rádia a televize.

Spojení v Římě na Jubileu biskupů, nemůže nás první sobota v měsíci nepřivést k společné modlitbě u nohou Panny, kterou Boží lid tento den uctívá pod titulem Královna posvátného růžence.

Obzvláště má dnes večer naše modlitba své místo ve světle **fatimského poselství**, jehož obsahy pomáhají naší úvaze o dějinách dvacátého století. Aby posílila tuto duchovní perspektivu, přispívá šťastně svou přítomností mezi námi ctihodná socha Fatimské

Panny, kterou s radostí přijímám znovu ve Vatikánu v slavnostním rámci s tolika mými bratry biskupy a s tolika kněžími, řeholníky, řeholnicemi a věřícími, kteří se dnes shromáždili na tomto náměstí.

Rozjímali jsme o »slavných tajemstvích«. Z nebe, kam ji Pán pozvedl, neustává Maria orientovat naše pohledy ke slávě zmrtvýchvstalého Krista, v němž se zjevuje Boží vítězství a vítězství jeho znemení lásky, které vítězí nad zlem a nad smrtí. Jako biskupové, účastníci utrpení a slávy Kristovy (srov. 1 Petr 5,1), jsme prvními svědky tohoto vítězství, základu jisté naděje každé osoby a celého lidského rodu.

Ježíš Kristus, Zmrtvýchvstalý, nás poslal do celého světa zvěstovat jeho evangelium spásy, a z Jeruzaléma v průběhu dvaceti staletí obrazilo jeho poselství na pět kontinentů. Tento večer spojila naše mod-

litba duchovně celou lidskou rodinu kolem Marie, Královny světa.

V souvislosti Velkého jubilea roku 2000 chtěli jsme vyjádřit věčnost církve za mateřskou starostlivost, jakou Maria vždy ukazovala svým dětem, poutníkům v čase. Není staletí, není národa, ve kterém by nedala pocítit svou přítomnost tím, že přinášela věřícím, a to zvláště maličkým a ubohým, světlo, naději a posilu.

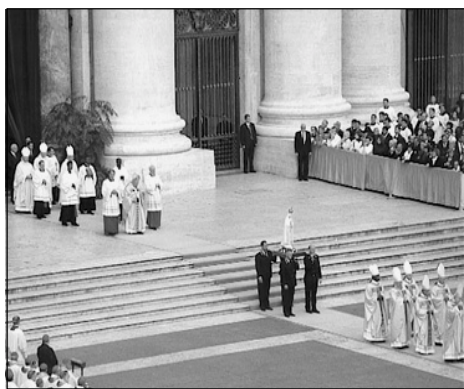
V důvěře v její mateřskou starostlivost zítra na závěr eucharistické slavnosti vykonáme kolegiálním způsobem náš **akt zasvěcení Neposkvřněnému Srdci Panny Ma-**

rie. Tento večer společným rozjímáním o slavných tajemstvích svatého růžence jsme se vnitřně připravili na toto gesto a vstoupili jsme do **očekávání apoštolů ve večeradle, spojení s Marií v jednomyslné a svorné modlitbě.**

Pro každého z vás, drazí spolubratři, pro vaši službu jsem vyprošoval a vyprošuji zvláštní pomoc Matky církve. Ona kež vás provází vždy při namáhavém úkolu s nadšením přinášet evangelium do všech částí světa, aby každý člověk, počínaje maličkými a ubohými, přijal dobrou novinu o Kristu Spasiteli.

Úvod a překlad -lš-

Půl století od vyhlášení dogmatu o Nanebevzetí Panny Marie

Slavné vyhlášení dogmatu o nanebevzetí Panny Marie, uskutečněné papežem Piem XII. 1. listopadu 1950 apoštolskou konstitucí *Munificentissimus Deus* nebylo improvizovaným nebo náhodným aktem, nýbrž logickým závěrem intenzivního období teologického a historického studia, které bylo vedeno teology velmi kritickými a významnými v letech 1940 až 1950. Již koncem 4. a začátkem 5. století nacházíme první náznaky u sv. Efréma, který tvrdil, že panenské tělo Panny Marie nepodlehlo zkáze po její smrti. Timoteus Jeruzalémský se domníval, že svatá Panna snad zůstala nesmrtelná, protože Kristus ji přenesl do míst svého nanebevstoupení. Sv. Epifanius pak tvrdil, že konec pozemského života Panny Marie byl »plný zázraků« a že zcela jistě již zasedla se svým tělem v nebeském království. Na konci 5. století vznikají nejstarší apokryfní vyprávění o *Mariině odchodu*, která představují prvopočátek, z něhož se vyvinula diskuse na téma nanebevzetí. V 6. století se začíná slavit na Východě liturgická slavnost *Přechodu* nebo *Usnutí Panny Marie*, kterou stanovil císař Mauriti-

us na 15. srpna. V koptické církvi se slavila Mariina smrt a následně zmrtvýchvstání 6. ledna a 9. srpna. Tato tradice se zachovala dodnes.

Jak je známo, 2. vatikánský koncil (IG 68) se vrací k dogmatu o nanebevzetí těmito slovy: »Jako je Matka Ježíšova, oslavená už s tělem a duší v nebi, obrazem i počátkem církve, která se dovrší v budoucím věku, tak zde na zemi září před putujícími Božím lidem jako znamení jisté naděje a útěchy, dokud nepřijde Pán.« (srov. 2 Pt 3,10) Maria nanebevzatá je tedy »eschatologickou ikonou« církve. Konečná oslava Panny Marie je onou velkou věcí, kterou Bůh dal jako znamení své církvi. Je zárukou toho, k čemu je celé společenství věřících povoláno. Tento vztah mezi Marií a církví, i pokud jde o její nanebevzetí, může najít svůj biblický základ ve slovech, jimiž se Ježíš obrátil na svou Matku a na milovaného učedníka pod křížem: *Hle, tvůj syn...* *Hle, tvá matka* (srov. Jan 19,26-27). Touto závětí chtěl Ježíš darovat Marii jako Matku všem svým učedníkům, které Jan pod křížem představoval.

Modlitba Pia XII., kterou pronesl u příležitosti vyhlášení dogmatu 1. listopadu 1950

Neposkvřená Panno, Matko Boha a Matko lidí, věříme s celou vroucností své víry ve tvé triumfální nanebevzetí s duší i tělem do nebe, kde jsi oslavována jako Královna andělských kůň a zástupů svatých.

Připojujeme se k nim, abychom chválili Pána a děkovali mu, že tě povznesl nad všechno stvoření a dal nám tebe za předmět naší zbožnosti a naší lásky.

Víme, že tvůj pohled, který mateřsky laskal na zemi Ježíšovo pokorné a típící lidství, se v nebi sytí pohledem na oslavené lidství a na nestvořenou Moudrost a že radost tvé duše, rozjímající tvář v tvář o vznešené Trojici, dává tvému srdci jásat blaženou něžností.

My, ubozí hříšníci, jimž tělo ztěžuje vzlet duše, tě prosíme, očisti naše smysly, abychom se naučili již zde na zemi zakoušet samotného Boha uprostřed stvoření.

S důvěrou prosíme, aby tvé milosrdné oči spočinuly na naší bídě a našich úzkostech, na našich bojích a našich slabostech, aby se tvé rty usmály nad našimi radostmi a vítězstvími, abys slyšela Ježíšův hlas, který říká o každém z nás, jak to řekl o svém milovaném učedníkovi: *Hle, tvůj syn.*

Vzýváme tě, Matko naše, bereme si tě jako Jan za průvodkyni, sílu a útěchu pro náš smrtelný život.

Konečně věříme, že ve slávě, kde vládneš oděna sluncem a korunována hvězdami, jsi po Ježíši radostí a potěšením všech andělů a všech svatých.

A my, z této země, kde putujeme jako poutníci posilovaní vírou v budoucí zmrtvýchvstání, hledíme k tobě, živote, sladkosti a naděje naše: přitahuj nás líbezností svého hlasu, abys nám ukázala jednoho dne po našem vyhnanství Ježíše, požehnaný plod svého života, ó milostivá, ó přesladká Panno Maria.

Kdo je »pro život«, nesmí k nikomu přistupovat jako nepřítel

P. Philip Reilly nezachraňuje jen nenarozené děti

Mons. Philip Reilly byl teprve u snídaně, když jsem za ním přišla. Vrátil se ve 3.00 hod. ráno z Bratislavy, kde pořádal večer pro studenty, na kterém hovořil o zvláštním způsobu, jak bojovat proti potratům. Musel být ještě unavený, ale působil velmi uvolněně a měl laskavé, otcovské vzezření, a to mi pomohlo, abych se posadila stejně uvolněně. O hodinu později mi bylo zatěžko se od něho odpoutat, protože jsem u něho prožila blízkost Ježíše jako u nikoho jiného. Nejdříve mi vyprávěl o svém životě.

Narodil se v New Yorku. Jeho rodiče byli dva Irové. Ačkoliv vyrůstali v Irsku nedaleko od sebe, poznali se až v New Yorku. Touhu stát se knězem pocítil již v sedmi letech, říká se smíchem, aniž při tom věděl, co to vlastně znamená. Ale byl si tak jist svou věcí, že řekl faráři, že by chtěl ministrovat. Dostal odpověď, že je ještě malý. Jako »hoch od oltáře« musí prý umět zpaněti latinské modlitby.

Malý Philip poprosil strýce, aby jej naučil, co je potřeba. Netrvalo dlouho a Philip potká faráře na ulici: »Halo, otče, já už umím latinské modlitby.« Podstoupí skutečně přísnou zkoušku a stane se v sedmi letech ministrantem. Protože ještě neunesl těžký misál, dostane prostě místo vedle oltáře a je velmi hrdý na svou ministrantskou konži, i když je mu velká.

Ve 14 letech odchází do »malého semináře«, kde už nemá nejmenší pochybnost, že se musí stát knězem. Pak přestupuje do velkého semináře, studuje filozofii, teologii a starou filologii (znalost starých jazyků). Ve 25 letech přijímá kněžské svěcení.

Následuje 5 let na faře v diecézi Brooklyn, jedné ze dvou diecézí milionového velkoměsta. Rád vzpomíná na tuto činnost: »Byl jsem tam velice šťastný, seznámil jsem se s mnoha oblastmi života a dobře jsem vycházel s famíky.«

Ale právě proto, že tam byl do líbený a odváděl dobrou práci, povolal jej biskup za rektora malého semináře: Tam bude dalších 26 let vyučovat. Jeho práce ve funkci rektora mu dopřává dost času, aby se věnoval také jiným činnostem, které pokládá za důležité, jako je výukový program přirozeného plánování rodičovství. To se velmi hodí především mnoha přistěhovalcům, kteří se usadí v Brooklynu. Pro P. Reillyho je důležitý poznatek, že přirozeným plánováním rodičovství se posiluje i manželský a rodinný život.

Dále se pouští do programu pro menšiny: Mladí inteligentní lidé z těchto skupin (přistěhovalci, černí...) mají získat dobrý základ nezbytných znalostí a dostat příležitost, aby byli jednoho dne schopni převzít vedoucí postavení v různých oblastech života. I tento program ještě dnes existuje. Zajišťování ubytování pro bezdomovce a potřebné je také jeho záležitostí.

V šedesátých letech jej Bůh upozornil na další okruh problémů: na první známky protipotratové kampaně. Roku 1967 hovoří o svých poznatcích v jednom kostele. Vzpomíná si: »Lidé v kostele přišli za mnou a řekli mi: Otče, jsi OK? Ti už nikdy nepřipustíš, aby bylo dítě zabito v matčině lůně. Jsme přece v Americe!« Smutně dodává: »Bohužel, byl to omyl. A co se stalo s Amerikou, stalo se takřka s celým světem. Papež má pravdu, když říká, že jsme vy-

měnili kulturu života za kulturu smrti.«

Hned nato, když v Colorado, prvním ze států, byl na konci sedmdesátých let legalizován potrat nenarozených dětí, pokouší se P. Reilly proti tomu bojovat. Hovoří s politiky, pořádá různá vystoupení, aby na to upozornil. »Zpočátku to byl osamělý boj. Nikdo nechtěl věřit, že se to rozšíří. Ale Bůh mě na to upozornil. Protože mi dal světlo, abych to poznal, nemohl jsem se stavět slepým. Už mi to nedalo pokoj.« Reilly nyní ví, že se této práci musí věnovat.

Propagátoři potratů získávají stále větší prostor. Roku 1973 dochází k rozhodnutím vysokých soudních instancí, že utrazení dítěte je legální až do devátého měsíce těhotenství z libovolného důvodu. Že se tato rozhodnutí zakládají na nepravdách, nevěděl tehdy nikdo. Nejvyšší soud prohlásí, že potrat je právo lidské osoby, které se opírá o ústavu USA. Od té doby nemůže žádný stát federace potraty zakazovat.

Tato nehoráznost propukne přes noc nad miliony Američanů. Formuje se fronta odporů potratů, kteří to nechtějí přijmout. Zkouší se všechno možné, aby se zabránilo potratům: protestní akce, demonstrace, Pro-Life pochody a shromáždění, debaty s politiky, výchovné akce, odpírání daní, neboť část daní se používá na potraty.

P. Reilly neodevzdá část své daně (»Jestliže to není ta správná částka, kterou zadržují, poveďte mi, jaký podíl jde na potraty,« odpovídá finančnímu úřadu, který chce částku vymáhat.) a je obžalován. V tomto směru dosáhne malého úspěchu: R. 1980 rozhodne nejvyšší soud – až tam se proces dostal – že žádný ze států nesmí

být nucen, aby financoval potraty. Ale přesto usmrcování nevinných dále pokračuje.

P. Reilly se účastní také blokády vchodů do potratových klinik a dostane se za to několikrát do vězení. Doufá, že tímto způsobem upozorní širokou veřejnost na osud nevinných obětí. Ale média představují odporce potratů jako fanatiky a extrémisty. Musí si nechat líbit velká doviňování a špatné zacházení. To vše se vyhrotí, ale nepřináší to výsledek: Potratů neubývá.

Jednoho dne je Mons. Reillymu jasné: Bůh mu ukázal, kam má nasadit své síly. Ale on, Philip Reilly, se příliš spoléhal sám na sebe. Velice upřímně popisuje chyby, kterých se v tomto boji dopouštěl: »Myslel jsem si: Já to dělám a Bůh mi pomůže. Mysleli jsme příliš pouze na to, abychom zachránili fyzický život nenarozených dětí, a to Bohu nestačilo. Když prosím Boha, aby zabránil potratům, „jen“ proto, aby se uhájil lidský život, a to za každou cenu, Bůh na tuto prosbu neodpovídá. On chce záchranu duší: duší sester, lékařů, kteří provádějí potraty, kteří spolupracují, duší matek, otců, příbuzných...«

A pokračuje: »To měl být od počátku cíl: prosit Krista o obrácení srdcí, o záchranu duší. Když se to totiž stane, budou i děti zachráněny. Když se však mění cíl, musí se změnit i nástroje, které používáme. Je-li cílem obrácení srdcí, musí být nástroje duchovní povahy.«

A P. Reilly praktikuje nově získaný pohled – neomylně. Nejdříve o tom hovoří s různými biskupy a prosí Boha, aby mu poslal »amádka«. A Bůh jí posílá: tři babičky, jednoho dědečka a jedno děvče. Se smíchem vypravuje tento otec, plný humoru: »Ptal jsem se Boha: To má být amáda? Jak to mám vyhrát? A Bůh mi odpověděl: Kdybych ti jich poslal víc, myslel by sis, že to všechno děláš sám.«

V říjnu 1989 na svátek Panny Marie Růžencové zakládá

P. Reilly organizaci *Pomocníci drahocenných Božích dětí*. Šest pomocníků se odebere k nejbližší potratové klinice a jsou si vědomi, že závisí zcela na Bohu, že je to vlastně nemožný podnik, odsouzený k ztroskotání: Stojí před klinikou a modlí se růženec. Je prostě třeba se **modlit** právě tam, kde jsou ženy vykořisťovány a děti zabíjeny. Tady mají potratové zákony své účinky. »Zde je vidět, že se nejedná o svobodu ženy nebo o svobodnou volbu, zde se ničí život člověka a jeho matky,« zdůrazňuje monsignore a pokračuje: »Nepřicházíme, abychom debatovali nebo argumentovali. Jak může rozumným způsobem zabít člověk druhého člověka? O tom se nedá diskutovat. To je strašný zločin, takže je možno pouze prosit Boha, aby změnil lidská srdce. Musí matkám pomoci, aby zachránily své dítě.«

Co nyní dělá Reilly a jeho pomocníci? Zatímco někteří se modlí před klinikou, a to je to nejdůležitější, oslovuje P. Reilly nebo některý z jeho poradců ženy dříve, než vstoupí dovnitř. »Musí to být laskavé a šetrné. Nabízíme jim všemožnou pomoc a dostanou připravený informační materiál.«

Mají skutečně nabytý dojem, že jejich vlastní osud a osud jejich dítěte je velkou starostí těchto lidí. »Když hovoříme s těmito lidmi, musíme to dělat v Ježíšově jménu, aby mohli zakusit Ježíše. Musí cítit Boží milosrdenství, zakusit, že život je drahocenný a svatý a že jsou tu vážné důvody, proč musíme život respektovat.«

Pozorují na jeho intenzivní, laskavý hlas, jak je pro něho důležité, abych mu správně rozuměla, a pokračuje: »Bůh není pro nikoho nepřitelem. My snad můžeme být Boží nepřátelé a vzdalovat se od něho. Kdo pracuje v Pro-life, musí pochopit, že ta druhá strana je možná náš nepřítel, ale my se k němu nesmíme přibližovat jako nepřá-

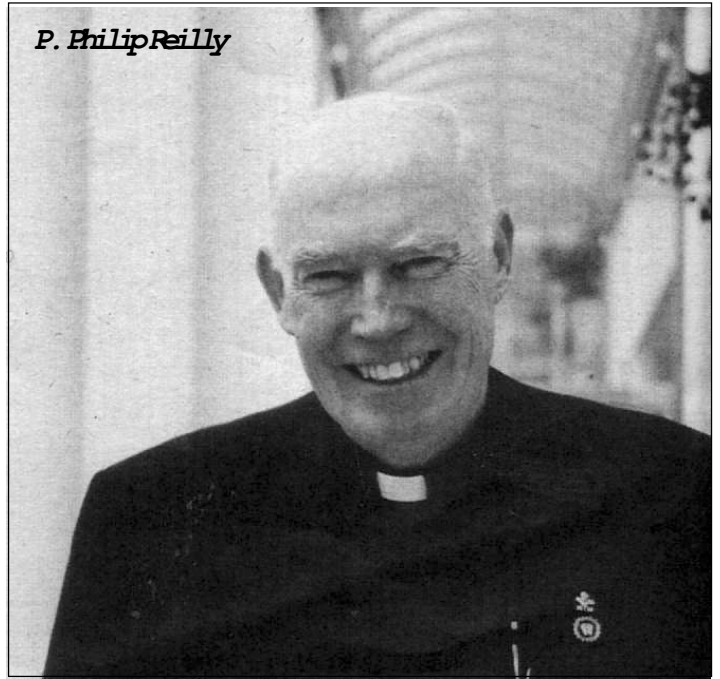
telé. Tady se jedná pouze o lásku a milosrdenství pro matku a pro všechny, kteří jsou s potratovým děním spojeni, v očekávání, že se obrátí. Jestliže nás ovládá hněv, odsuzování, sebechvála a tak oslovujeme druhé, nikdy se neobráť. Takto nemohou vidět Krista. Být pro život znamená chtít věčný život těch, kteří se oddali temnotám.« Jestliže oni zvolí věčný život u Boha, bude zachráněn i fyzický život dítěte.

Od té doby, co se konají modlitby před potratovými klinikami v Brooklynu, bylo už obráceno mnoho srdcí. Často se více než 50 % oslovených žen vrací z kliniky a ponechají si své dítě. Plný radosti vypráví: »Nedávno přišla jedna paní k Mikimu, mému poradci, Italovi s širokým srdcem, a ukázala mu své dítě se slovy: „Před rokem jste mi řekli, abych nezahazovala velkou radost svého života. Dnes jsem přišla, abych vám tu radost ukázala.“«

Každý rok je to asi 5 000 žen, které se postaví za své dítě. Tisíce žen používají pomoci našeho hnutí. V centrech organizace se shromažďují dary v podobě oděvu a výživy pro matky a děti. I možnosti ubytování a lékařská pomoc se zde ženám nabízejí. Po osmi letech působení organizace ukončilo svou činnost 22 z původních 44 klinik. Modlitba je skutečně silnou zbraní, to potvrzují ti, kteří v klinikách pracují a byli pohnuti pokojnou modlitbou lidí před klinikou a nakonec změnilí svůj život.

»Pomocníci« však oslovují i ty ženy, které vycházejí po provedeném potratu. Je to jistě velmi obtížné podnikání. P. Reilly se však domnívá, že mnohé z nich naslouchají velmi vstřícně: »Šíření útěchy začíná ihned po potratu. Jde o to, aby se žena necítila izolovaná, aby hned neztratila sebeúctu, hned neodešla od Boha bez naděje na odpuštění... Mnohé ženy nepřicházejí k potratu poprvé. Když jim vyprávíme

P. Philip Reilly

o Boží lásce a milosrdenství, že mohou začít opět znovu, protože Bůh jim odpustí, že své dítě opět najdou, když je jim líto toho, co udělaly, přijímají to ženy většinou s vděčností. A mnohé právě proto již k potratu nepřijdou.«

P. Reilly tak stává denně šest hodin před klinikou, kde se ročně provede 10 000 potratů, aby se modlil, pomáhal, těšil, radil, dodával důvěry (čas k tomu má od té doby, co jej biskup uvolnil z úřadu rektora kněžského semináře). Nebo chodí po ulicích New Yorku a jako školený »detektiv«, který podle různých příznaků pozná gangstera na dálku, vypracoval si P. Reilly smysl pro ženy, které jsou v obtížích, a oslovuje je. Umím si představit, že mnohé tuto muž, který vyznačuje tolik tepla a otcovství, věnují svou důvěru a otevrou svá srdce.

Kolik »pomocníků« je nyní k dispozici, ptám se. Srdce se: »Nemám potuchy. V USA je 37 států a 60 měst; 50 biskupů, čtyři arcibiskupové a tři kardinálové se počítají k mým pomocníkům a sami vedí procesy, která se modlí u potratových klinik.«

I v mnoha dalších zemích představil P. Reilly práci svých »pomocníků«. Poznala jsem ho

při jedné diskusi, ve které strhujícími slovy s velkým nasazením, ale i velkou trpělivostí přednášel posluchačům svou věc. Není tu ani stopy po rutině. Každý člověk, na kterého se obrátí, je novou výzvou, kterou rád přijímá. Je nádherným vzorem, protože je u něho cítit, že má skutečně lásku k bližním.

Co tato jeho úloha znamená pro něho jako kněze, to je moje poslední otázka. Říká stručně:

»Zpočátku jsem myslel, že mě tato práce bude odvádět od kněžských úkolů. To bylo v době, kdy jsme zachraňovali jen fyzický život dítěte. To se změnilo a od té doby vím, že jen Ježíš může zachraňovat a že my jsme zde proto, abychom mu pomáhali. Bůh mě postavil na mé místo.

Nyní vidím, že to mnoho lidí přivedlo k modlitbě, k postu, k abraci, k tomu, aby milovali své nepřátele a sami se jim darovali. Uschopnilo je to, aby více milovali Boha. Tak mohli vynést v lásce, dobrotě a radosti. Z toho hlediska je to, co děláme, práce církve a zcela přesně úkol kněze. A to je nádherné a přináší to radost.«

Vision 2000 4/98
Překlad -lš-

I dnes se platí krví – XVII.

Klidný podzim dohasínal a přišla adventní doba se svými tichými radostmi a rozdechvřlým očekáváním Vánoc. A byly tu Vánoce. U Gorettiů se všichni snažili jeden druhému něco dát, co jejich láska vymyslela a co jim jejich chudoba dovolila. Angelo tentokrát překvapil sestru zvlášť milým darem, bělavou hrdličkou.

„Dávej si na ni dobře pozor,“ napomínal ji usněvavě, „v okolních skalách hnízdí dost všelijakých dravců a s takovou holubičkou by byli jedna dvě hotoví.“

„To víš, že na ni dám pozor, vždyť je tak úžasně milá,“ slibovala rozzářená Marietta, „ale víš, zavřít ji do klece nebo ji uvázat, ne, to nemohu. To už jí musí dobrý Bůh chránit, aby se jí nic zlého nestalo.“

„Ba, dobrý Pán Bůh,“ přikyvovavol chlapec, „a já na ni také budu dávat trochu pozor.“

„Já ti vlastně vůbec nemohu pochopit, jak by mohl dravec takové milé a nevinné zvířátko roztrhat. Vždyť přece nikomu nic zlého nedělá.“

„Inu, když ty neznáš dravce,“ pronesl chlapec a pak sevřel rty.

Alessandro stál trochu stranou; naslouchal jejich rozhovoru a vmísil se do něho svým pohrdlivým tónem:

„Ty naděláš cavyků kolem jedné hrdličky. Když ti jí ještěb roztrhá, dostaneš ode mne novou. Na světě je dost hrdliček a bílých holoubků a konečně dravci chtějí také žít.“

Angelo jej přeměřil zlým pohledem, ale nic neřekl. To mlčení jej stálo velké přerhání. Nechtěl však nušit sváteční klid Vánoc.

POKUŠITEL

Slibný začátek roku 1902 byl korunován bohatou úrodou. A tak paní Assunta přemýšlela

v dlouhých podzimních večerech o tom, že by mohli opustit nezdravou krajinu kolem Concy a pronajmout si nějaké hospodářství v marce anconské. Vše bude záviset na tom, dá-li Bůh příští rok stejně požehnanou úrodu. Pak bude moci splnit slib, který dala umírajícímu manželovi.

Jaro na sebe nedalo dlouho čekat. To už čekala práce na poli. Opět bylo nutno postavit se za pluh a sít a vláčet. Po krátkém zimním klidu měly všechny ruce tolik práce, že se nemohly zastavit. I Mariettin den byl naplněn těžkou prací od úsvitu do stmívání. Dvanáctiletá, teď už tak velká jako její maminka, byla všude, kde bylo potřeba přiložit nuku k dílu, ať to bylo na poli, ve chlévě, na dvoře nebo v kuchyni a všechno jí šlo tak od ruky, že by člověk řekl, že má kouzelný prutek.

A než se odebrali na lůžko, byla v největší místnosti u Gorettiů společná večerní pobožnost. Marietta předřikávala růženec s očima upřenými na obraz Panny Marie, před nímž o nedělích hořelo světlo. Její jasný hlas vyslovoval každé Ave jako desateronásobný pozdrav Matce Boží. Radostnými tajemstvími vyslovovala svoji vnitřní radost. Všechno, co věděla o bolesti Pána i těch které znala, vkládala do bolestných tajemství, a její naděje a důvěra pookřivaly při recitování slavných tajemství. I kdyby žila sto let, tak je nedomyšlí a celá věčnost je neobsáhne. Tak i tomu nejtěžšímu dni uvili tento věnec pozdravů a věnovali jej nebeské Matičce a jejímu božskému Dítku.

Bylo to každodenní shrnání Gorettiů, shrnání modlitby. Všichni se tu pravidelně scházeli, ba i čtyřletá Ersilia. Často měla matka na klíně

taky dvouletou Gegii. Malá žvatlala slova modlitby s ostatními, jak nejlépe dokázala.

Každodenní růženec byl jejich jedinou útěchou v této vesnici, kde Pán neměl svůj svatostánek. Dokonce i Alessandro Serenelli si našel čas na růženec a odpovídal hlubokým, trochu ostře znějícím hlasem. Znovu a znovu ulpívaly jeho oči na předřikávající dívce a nebylo síly, která by jeho pohled dokázala od ní odtrhnout. Když je tak krásná! Odrostla dětským šatečkům a dnes tu před obrazem Matky Boží klečí divně krásné děvče. Nic jiného to nevystihuje lépe, než že rozkvétá.

Za krásných podvečerů se modlivali růženec v malé zahrádce. To pak obyčejně padlo slunce do světlých vlasů děvčete a zdálo se, že je rozžhvalo. Tehdy se nebránil myšlence, že vypadá jak světice, jejíž čistotu nesmí nic ponušit. Stačilo však, aby zapadl do své komůrky a začel se do svých knih a pochybných časopisů, a ovládla jeho fantazii palčivá vášeň. Nejprve se jí lekl, ale netrvalo dlouho a podbál se jí úplně. To pak zavřel knihu, zvrátil se na lůžko a oddal se svým nebezpečným snům.

Přes to všechno bylo v něm stále něco, co se tímto představám vzpíralo. Nepoznal mateřskou lásku, ale touha po ní v něm nebyla udupána. Nevěděl, co to je dobrý otec, ale dobrota měla pro něho magickou přitažlivost. Život s ním nemilosrdně smýkal. Co mu ještě ve dnech jeho dětství bylo svaté,

to všechno již dávno ztratilo svůj lesk. Jeho náboženský život se stal prázdným a bezmyšlenkovitým mechanismem, který udržoval v chodu, protože se to má. Sám Alessandro by stěží dokázal odpovědět, zda ještě věří v to, co přesahuje jeho smysly.

Jedno však mu bylo ještě stále svaté a nedotknutelné: Marietta Goretta. Její čistota, její upřímná a dolazující zbožnost působila na něho jako poslední nádherný paprsek dávno ztraceného světa. Byla jediným světlým bodem, na který dokázal myslet, když se mu vše zdálo tak temné a zoufalé. Proto se nejprve lekl, když si uvědomil, že se odvážil, být jen v myšlenkách, tento svůj poslední ideál pošpinit.

V takových chvílích vyjadřovaly třešající oči a zatáté ruce velký vnitřní zmatek, jeho rty šeptaly trhané jednotlivá slova různých modliteb, jež stejně náhle mlkaly, jako byly překotně vyslovovány. Alessandro se zase bezmocně vracel k nečistým představám své vášně.

Jednu sobotu, když Marietta po společném růženci upravovala květiny před malým obrazem Panny Marie a zalévala je, přistoupil k ní Alessandro a řekl: „Marietto, chybí mi knoflík u košile, kterou si drci ráno vzít. Nepřišla bys mi jej?“

„To víš, že jo,“ přikývla dívka, „vím, jak jsou chlapi nešikovní, když mají něco dělat s jehlou. Jen mi ji sem doneš!“

„Leží nahoře v mé komůrce, vezmi si ji tam,“ jakoby nevšímavě dodal mladík. Marietta byla příliš přímá, než aby zaznamenala v jeho hlase tajeně rozechvění či jeho planoucí zrak. A tak šla za ním bez jakéhokoliv počeření.

„Kde máš tu košili,“ ptalo se děvče, když přišli do jeho komůrky. „Je to tato, co tu leží na židli? Ale na té přece nechybí žádný knoflík,“ divila se po krátké prohlídce košile.

„To bylo jen z legrace,“ zubil se na ni Alessandro, „chtěl jsem být konečně jednou s tebou sám. Musím ti totiž něco říci.“

„Ty máš ale divné vtipy,“ smálo se nic netušící děvče, „copak bys mi ale rád řekl? To musí být něco strašně důležitého, když to nesmí nikdo slyšet. No!“

„Marietto, víš ty vůbec, jak jsi krásná?“ zajíkal se neohrabaně chlapeček.

„Abych slyšela tuto větu, kvůli tomu jsem musela jít s tebou sem?“ smálo se děvče teď už naplno. „Je možné, že jsou škaredší. Chudák Rosa má hrb a Anička má chromou nohu. Já sama jsem ráda, že mi dobrý Bůh dal zdravé a rovné údy. Ale krásná? Můj Bože, jak může být někdo hezký, když se musí od časného rána do pozdní noci dřít jako já. Já vím, ty si zase ze mne děláš legraci, že!“

„Ty, ještě něco ti musím říct,“ pokračoval Alessandro zdrsněným hlasem a snažil se ji k sobě přitáhnout. „Marietto, já tě mám rád.“

„Musíme mít rádi všechny lidi,“ odpovídala mu dívka bezelstně, „to já tě mám také ráda.“

„Ty že mne miluješ?“ vzplánil Alessandro.

„No ovšem! Vždyť je to přece Boží příkazání. Maminku, Angela, Gegi, Ersilii a všechny, no, všechny lidi!“

„To mne tedy nemáš ráda víc než Angela?“ skoro vybuchl Alessandro.

„No, co si myslíš?“ divila se Marietta. „Angelo je přece můj bratr!“

„A co já?“

„Inu, ty jsi můj bližní, který s námi bývá pod jednou střechou a v Písmě svatém čteme, že bližního máme milovat.“

„Také láska, ta bliženská!“ dochl zahřívkle. „Ale přece nejsi pořád ještě tak hloupá, abys mi nerozuměla. Nebo mi nechceš rozumět, jen abys mne trápila?“

Polekaně hleděla Marietta na jeho bledou tvář a nasupený po-

hled. Mimoděk zvedla ruku a roztřásl se jí hlas:

„Co je ti? Co tě to zase popadlo? Tak mi jen naháníš hrůzu!“

Když se obrátila ke dveřím, strhl ji Alessandro s chroptivým zasténáním do své náruče a tiskl své rty na její.

Divoká vášeň strhla nic netušící dívku do prudkého víru, který ji hrozil pohltnout. Přepadla jí závrať, která uhasila všechno myšlení. Pak se však prudce odtrhla a odstrčila jej s odporem od sebe, takže dopadl vrávoravě až na svou postel. Hned ale vyskočil, jen těžce dýchal a jako pomařený si cuchal vlasy:

„Nechod pryč, Marietto! Je mi to hrozně líto, už se to nikdy nestane. Nevím sám, co mě to popadlo!“ Děvče ale hledělo strnule na jeho rysy a nemohlo ze sebe vypravit slovo. V jejím pohledu se rozevírala bezedná hrůza, jako by se střetla poprvé tváří v tvář s hříchem.

„Nedocházej, dokud mi neodpustíš!“ prosil Alessandro. Marietta bílá jako stěna odpověděla:

„Boha pros o odpuštění, ne mne!“ Pak opustila jeho komůrku. Alessandro skryl svou tvář do dlaní a k jejímu sluchu doléhaly jen jakési mumlavé zvuky.

Venku se musela opřít o věřeje, protože se jí podlamovaly nohy. Aby zakryla své vzrušení předmatkou, spěchala do zahrady. Neviděla hvězdy, jimiž byla noční obloha posázena, neslyšela slavíka, jenž zpíval na staré hrušce. Všechno se jí zdálo tak nezvykle cizí, tak náhle změněné. Dovrávorala ke studni, zchlazovala si rozpálené čelo a zdálo se jí, že ani ta voda již není čistá. Všechno bylo najednou jako pošpiněné, otrávené a zkažené asi tak, jako hynula země a lidé pod plíživým dechem, který se pořád valil od močálů.

Pokračování příště

Cesta do společenství svatých

»Blahoslavení jste«

Církev nám staví před oči vznešenost svatých, abychom oslavovali Boha, který dělá s lidmi tak veliké věci, abychom se radovali ze štěstí těch, kteří již žijí v naplnění, ke kterému jsme všichni povoláni.

Tento cíl nás už nyní poznamenává. »Blahoslavení jste,« říká nám Ježíš, již nyní, již v přítomnosti, v tomto životě. Již nyní patříme do společenství svatých. To je důvod naší velké radosti. Radosti, která ovšem, pokud jsme na zemi, je spojena se starostí, abychom tento dar neztratili nebo dokonce neztratili tím, že se pachtíme za kouskem štěstí. Musíme vždy znovu usměrňovat svůj život uvědoměle k pravé, trvalé blaženosti a Kristus nám dává rozlišovací znamení a současně směrovky, podle kterých můžeme ověřovat, zda naše cesta vede přímočaře k cíli svatosti, nebo zda ji tu a tam musíme korigovat.

Jsme opravdu blažení a na cestě ke svatosti, když jsme **chudí**, říká nám Ježíš, to znamená, když nežijeme pouze z vlastních sil a schopností, nýbrž jsme si vědmi své závislosti na Bohu a na tom, co je jeho darem. Blažený je každý, kdo Boha skutečně potřebuje, protože Bůh je Otec, který čeká pouze na to, že k němu vztáhneme své prázdné dlaně, aby je mohl naplnit.

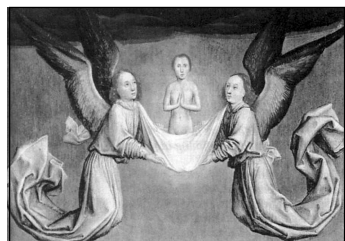
A jsme blažení a můžeme se těšit na věčnou útěchu, jestli patříme k těm, kteří znají pravý, dobrý **zármutek**, totiž »smutek nad tím, že nejsme svatí« (L. Bloy), smutek nad tím, že tak málo odpovídáme Bohu a že je tolik lidí, kteří o něm dokonce nic nevědí.

Jsme blažení, jestliže patříme k **tichým**, kteří si nerozčilují kvůli vlastním věcem, kteří si svými lokty nezajišťují nejlepší díl, nýbrž pokojně vyčkávají, co jim Bůh přidělí.

Jsme blažení, když známe **hlad a žízeň po spravedlnosti**, horoucí touhu odpovídat dokonale Boží vůli.

Jsme blažení, jestliže jsme **milosrdní**, když napodobujeme samého Boha v jeho bezmezné připravenosti odpouštět, pomáhat a s radostí odarovávat.

A jsme blažení, jestliže se snažíme mít **čisté srdce**, které lásku k Bohu nesměšuje a ne-

zužuje tisícícerými závislostmi, nýbrž je jasné a přímo obráceno k Bohu, jen jeho jediného hledá ze všech sil a nachází všechno své štěstí v tom, že se mu nerozdělené odevzdává.

Jsme blažení, jestliže **vytváříme pokoj** tím, že na zlé neregujeme zlem, nýbrž raději snášíme bezpráví, abychom učinili konec nepokojí.

A jsme blažení, jestliže náležíme tak těsně Ježíši a tak jej ve svém životě zřetelně vyznáváme, že i na nás padá něco z toho, jak jím jiní pohrdají, promlouvají jej a pronásledují.

Jsme blažení v té míře, v jaké jsme podobni Ježíši Kristu, který se z lásky k nám stal chudým, který plakal nad zatracenými, byl tichý a nikdy se ničeho nedokmáhal sám pro sebe, žíznil po naší spáse, prokazoval nám bezmezné milosrdenství, v naprosté čistotě se řídil vůlí svého Otce a zakládal mír mezi Bohem a lidmi tím, že za nás obětoval svůj život. Jsme blažení, když jsme mu podobni v poníženosti, skrytosti jeho života, v jeho utrpení, neboť tím získáváme jistotu, že se mu budeme podobat i ve slávě ve společenství všech jeho svatých.

—vs—

Sv. otec Jan Pavel II. považoval kristologické téma za aktuální jak při svých projevech na Světových dnech mládeže v Římě, tak v dokumentu Dominus Iesus ze září 2000. V Římě byly vydány knižně pod titulem Vita di Cristo (Život Kristův) kristologické katecheze Jana Pavla II. od 7. ledna 1987 do 14. dubna 1989. Budeme je nyní publikovat na pokračování ve Světle v překladu doc. Dr. Ctirada Václava Pospíši la OFM.

Život Kristův (1)

I. Osobní totožnost Ježíše, pravého Boha a skutečného člověka

„A za koho mne pokládáte vy?“ (Mt 16,15)

1) Na počátku seriálu katechezí o Ježíši Kristu, kterýmá zásadní význam pro křesťanskou víru a život, stojíme před touž otázkou, kterou bezmála před dvěma tisíci lety položil Mistr Petrovi a učedníkům, kteří byli spolu s ním. O onom rozhodujícím okamžiku Petrova života ve svém evangeliu vypravuje Matouš, který byl svědkem toho všeho: „Když Ježíš přišel do kraje u Césareje Filipovy, zeptal se svých učedníků: »Za koho lidé pokládají Syna člověka?« Odpověděli: »Jedni za Jana Křtitele, druhí za Eliáše, jiní za Jeremiáše nebo za jednoho z proroků.« Řekl jim: »A za koho mě pokládáte vy?« (Mt 16,13-15)

Známe jasnou a přímou Petrovu odpověď: „Ty jsi Mesiáš, Syn živého Boha!“ (Mt 16,16) Abychom tato slova mohli vyslovit i my, a to nejen jako cosi abstraktního, nýbrž jako výraz životní zkušenosti a jako plod daru, který pochází od Otce (srov. Mt 16,17), musí každý z nás osobně pocítit celou závažnost otázky: „A ty, za koho mne pokládáš? Co slyšíš, že se o mne říká? Řekni mi, čím skutečně pro tebe jsem?“ Petrovi se obstalo Božího osvětlení po dlouhém údobí, v němž byl Ježíšovi nablízku, v němž naslouchal jeho slovu a nazíral jeho život a tajemství (srov. Mt 16,21-24).

Rovněž my, pokud chceme dospět k vědomějšímu vyznání Ježíše Krista, musíme jako Petr projít cestou pozorného a pečlivého naslouchání. Musíme vstoupit do školy prvních učedníků, kteří se stali jeho svědky a našimi učiteli, a společně za-

žít zkušenost i přijmout svědectví dvaceti století hluboce poznamenaných Mistrovou otázkou a obohacených nesmírným chórem odpovědí věřících všech dob a míst. Dnes, zatímco Duch, který je „Pán a Dárcem života“, nás přivádí k prahu třetího křesťanského tisíciletí, jsme voláni k tomu, abychom s obnovenou radostí dali takovou odpověď, jakou nám vnuká Bůh a jakou od nás také očekává, jako kdyby se jednalo o nové narození Ježíše Krista v našich životních příbězích.

2) Ježíšova otázka ohledně jeho totožnosti ukazuje na pedagogickou vyzrálost toho, kdo nechce uspěchané odpovědi, nýbrž si přeje odpověď, která ke světu zraní potřebuje čas, často i dlouhý, čas modlitby, pozorného a napjatého naslouchání pravdě křesťanské víry, jak ji vyznává a hlásá církev.

Uznáváme tedy, že tváří v tvář Ježíšovi se nelze spokojit s pouze lidskými sympatiemi, i když je to cosi dobrého a správného, nestačí ani to, když se na Ježíše pohlíží jako na osobnost, která probouzí historicko-teologický, duchovní či sociální zájem, nebo je pramenem umělecké inspirace. Vidíme, jak se kolem Krista často objevuje nevědomost, a to i mezi křesťany, pokud se nejedná o nedorozumění nebo obkonec o nevěřnost. Je stále přítomno nebezpečí odvolávat se na „Ježíšovo evangelium“, a přitom neznat jeho pravou velikost a radikalitu a ani životem nezachovávat to, co se ústy proklamuje. Kolik je těch, kdo si přizpůsobují evangelium

podle sebe a vytvářejí si pro sebe jakéhosi snesitelnějšího Ježíše. Přitom se popírá transcendence jeho božství, nebo se popírá úplnost jeho historicky reálného lidství, manipuluje se s celistvostí jeho poselství, zejména pak se zapomíná na oběť Kříže, v níž kulminuje jeho život i jeho nauka, zapomíná se i na Církev, kterou v dějinách založil jako svoji „svátost“.

I tyto stíny nás stimulují k tomu, abychom hledali pravdu o Ježíšovi, přičemž využíváme mnoha světél, která Otec v příběhu staletí, podobně jako to učinil tenkrát s Petrem, silou Ducha svatého kolem Ježíše zažehnul v srdcích tolika věřících. Jsou to světla těch, kdo zůstali věrní až k mučednictví. Jsou to světla mnoha zanícených učenců, kteří bákali svým intelektem osvětleným vírou o Kristově tajemství. Jsou to zejména světla, která rozžehlo magisterium pod vedením Ducha svatého při definici dogmat o Ježíši Kristu.

Uznáváme, že pohnět k úsilí o odhalování toho, kým je opravdu Ježíš, se nachází v nejistém a ustrašeném hledání mnoha našich současníků podbajících se Nikodémovi, který přišel za Ježíšem v noci (srov. Jan 3,2), nebo Zacheovi, který se vyšplhal na stran, aby mohl Ježíše spatřit (srov. Lk 19,4). Touha pomoci každému člověku k tomu, aby našel Ježíše, který přišel pro nemocné jako lékař a pro hříšníky jako Spasitel (srov. Mk 2,17), mě pohání, abych splnil závazný a úchvatný úkol představit Ježíše synům Církve a všem lidem dobré vůle.

Možná si vzpomínáte, že na začátku svého pontifikátu jsem se obrátil na lidi naší doby, aby „otevřeli brány Kristu“. Poté v exhortaci *Catechesi tradendae*, která byla věnována problematice katecheze, jsem vystoupil jako mluvčí biskupů, kteří se shromáždili na IV. synodu, a napsal jsem: „Podstatným a primárním přednětem katecheze je [...] Kristovo tajemství. Katechizovat znamená v určitém slova smyslu někoho přivádět k tomu, aby zkoumal toto tajemství a jeho rozměry [...]; odhalovat v Kristově osobě celý věčný Boží záměr, který se v ní naplňuje... Rouze On může přivádět člověka k Otci v Duchu svatém a může nám dát podíl na životě nejsvětější Trojice.“ (CT, 5)

Společně projdeme tímto katechetickým putováním a uspořádáme naše úvahy kolem čtyř základních ohnísek:

1. Ježíš ve své historické realitě a ve své transcendentní mesiášské úloze, syn Abrahámův, Syn člověka a Syn Boží;

2. Ježíš ve své totožnosti pravého Boha a pravého člověka, v hlubokém společenství s Otcem, prodchnutý mocí Ducha svatého, jak nám ho představuje evangelium;

3. Ježíš v pohledu církve, která s pomocí Ducha svatého objasnila a prohloubila to, co nám sděluje zjevení, když nám zejména na velkých ekumenických koncích dala přesné formulace christologické víry;

4. Ježíšův život a jeho dílo, Ježíšovo vykupitelské utrpení a jeho oslavení, Ježíš mezi námi, v dějinách a ve své církvi až do konce tohoto světa (srov. Mt 28,20).

3) Je pravdou, že v Církvi existuje celá řada způsobů, jak dávat Božímu lidu katecheze o Ježíšovi. Každý z nich však, pokud chce být autentický, musí čerpat z trvalého pramene svaté Tradice a Písma svatého, interpretovaného ve světle učení Otců a učitelů církve, liturgie, víry a lidové zbožnosti, tedy jed-

ním slovem ve světle živoucí Tradice působící v Církvi pod vlivem Ducha svatého, který (podle Mistrova příslibu) „vás uvede do celé pravdy. On totiž nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší, a oznámí vám, co má přijít.“ (Jan 16,13) Tuto Tradici vidíme vyjádřenou v nauce svatých konciliů, shmutou ve vyznáních víry a prohloubenou teologickou reflexí věrnou zjevení a učitelskému úřadu církve.

K čemu by byla katecheze o Ježíšovi, která by neměla opravdovost a kompletnost pohledu, jímž církev nazírá a podle něhož pak hlásá jeho tajemství, které zároveň ve svých modlitbách vzývá. Když se obracíme na katechizované osoby, je třeba také pedagogické moudrosti, která si uvědomuje situaci a potřeby katechizovaných osob. Jak jsem napsal ve výše citované exhortaci *Catechesi tradendae*: „Ustavičnou starostí každého katechisty, a to ať už je úroveň jeho zodpovědnosti za Církev jakákoli, musí být to, aby svým učením i jednáním zprostředkoval Ježíšovu nauku a jeho život.“ (CT 6)

4) Uzavíráme tuto vstupní katechezi a uvědomujeme si, že Ježíš v obzvláště obtížném okamžiku života prvních učedníků, když se ukazovalo, že kříž se blíží, a když jej mnozí opouštěli, položil těm, kdo byli s ním, další ze svých tak nelehkých, pronikavých otázek, jímž se nelze vyhnout: „I vy chcete odejít?“ Byl to opět Petr, který odpověděl i jménem ostatních: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova věčného života, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi ten Svatý Boží.“ (Jan 6, 67-69) Kéž by nás tato naše katechetická setkání stále více uschopňovala k tomu, abychom nechali Ježíše klást nám otázky, i k tomu, abychom na ně dokázali správně odpovědět a byli připraveni sdílet s ním do všech důsledků jeho život.

Rokračování příště

Očista věrných duší

Pro věřící duši, která miluje Boha, ale nese na sobě poskvrnu viny, je božské světlo, které ji přijímá při odchodu z tohoto světa, již soudem. Neboť stav poskvrny se nesnáší s nekonečnou Boží svatostí a dokonalostí. V takovém stavu je spojení s Bohem nemožné. Duše by nenesla jeho blízkost.

Mnoho lidí by vůbec nevstoupilo do nebe, kdyby nebyla na onom světě možnost dokonalého očištění. **Duše jsou po své smrti očišťovány očistnými tresty** (Florentský koncil). Proto **existuje očistec** (Tridentský koncil). Tuto věnu nezakládá Církev pouze na biblické větě: *Je to vznešená a zbožná myšlenka přinášet smírné oběti za mrtvé, aby jim byly odpuštěny hříchy* (2 Mak 12,46). Poukazuje také na závažná podobství Spasitele o vzezení, ze kterého nikdo nevyjde, dokud nezaplatí svůj dluh do posledního haléře (Mt 5,25; Lk 12,58). Také sv. Pavel se zmiňuje o duších, které se zachránějí, *jako by vyběhly z ohně* (1 Kor 3,15).

Duše obtížená hříchem je v okamžiku smrti jakoby znič-

na Boží přítomností, jakoby rozdroena tíží své viny, kterou je třeba zchládit, takže se duše **sama vrhá do očištcového ohně**. Teprve tady dokonale chápe, co znamená Bůh a jeho láska k lidem a jaké neštěstí představuje hřích v očích jeho božského majestátu.

Chtěla by sice s větrem o závod letět do Boží nánuče, ale cítí se nehodná a jako spoutaná. Zachvácená lítostí **vzdychá a touží po Bohu** a je za to hluboce vděčná, že se ještě může v utrpení kát a očistit. Ví, že je spasena, a tato myšlenka ji těší v jejím žalu. Ano, je to velké Boží milosrdenství, že i po smrti existuje možnost dostiučinění, protože lítost a zpověď nám sice odpouštějí hříchy, ale nezahazují zasloužený časný trest. **Očistec je proto tajemstvím milosti, ohněm Božího milosrdenství.**

Očistný oheň, který duše proniká, trápí především ty části těla, které byly příčinou hříchu. I když tělo zůstalo na zemi, bude mít duše pocit, jako by je měla, aby mělo účast na trestu, který mu Pán ukládá.

Je to také akt Boží spravedlnosti, protože očistec po posledním soudu skončí, a tělo, které spolu s duší hřešilo, zůstalo by nepotrestané. K tomu říká sestra Nativitas († 1798): **Po mnoho let před posledním soudem bude trápení pro každou duši v očištcu narůstat podle velikosti její viny.**

Duše v očištcu potřebují naši milosrdnou pomoc.

Nemohou již dobrými skutky zde na zemi činit zadost božské spravedlnosti za svá provinění.

Biskup Keppler z Rottenburgu, velký kazatel o duších v očištcu, řekl výstižně: *»Jvado hodin v očištcu má stále stejný hlas: tpeť, čekat, tpeť, čekat!«*

K tomu přistupuje skutečnost, že v očištcu již **duše trpí bez zásluhy**. Utrpení trpělivě snášené zde na zemi naopak rozmnožuje věčnou blaženost.

Utrpení duší v očištcu mají tisícový způsob podle toho, čím a jak hřešily. Viny proti lásce jako rozvody, pomluvy, nesmiřitelnost, spory, hádky, lakomství, násilí a závist budou na věčnosti obzvláště trestány.

—vs—

»Převod' je od smrti k životu«

Tvou smrt zvěstujeme, tvé vzkříšení vyznáváme, dokud nepřijdeš! Obojí patří nerozlučně k sobě a jedno není myslitelné bez druhého. Bez poslušnosti až k smrti by Kristus nebyl vzkříšen a povýšen; a kdyby opravdu nevstal z mrtvých, marná by byla naše víra.

Podobně je tomu i u křesťana: Jako by bez zrození nepřišel na svět, může se jen skrze smrt »znovu narodit« do věčnosti bez času. A tento cíl plný naděje by nebyl tak dolažující, kdyby jeho cesta nevedla tímto slzavým údolím, soutěskou smrtelnosti. Neprosíme: Přiveď ty, kteří odešli, k nám nazpět! Nekonečné prodlužování pozemského času

by natrvalo bylo nesnesitelné. Tím, že smrt tomuto putování dělá konec, je nejen menším zlem, ale je pravou radostí. Proto se modlíme: **Uveď je do jiné země, do trvalé vlasti, k novému životu, ve kterém se vlastně naše bytí teprve naplňuje.**

Všechno, co je, svět a každá věc, my sami, náš život a konečně naše smrt, to vše je zahaleno tajemstvím a ještě záhadnému člověku se nepodařilo odhalit bytí v jeho vzniku a zániku. Tajemství kolem sebe udržuje temnotu, a přece, ve své podstatě je tajemství světlo. Tušíme je a toužíme po něm. Skrze život a skrze smrt kráčíme vstříc Božímu tajemství. ON je ryzí svět-

lo (1 Jan 1,5), v jeho světle (Ž 36,10) spatříme jednou všechno »nevýslovně jasně«: dráhy hvězd i tanec komárů, běh lidských dějin i svůj osobní osud, každé setkání, každé štěstí, každou bolest, každou vinu.

Bez NĚHO by celé vznešené soukolí světa zůstalo zahaleno do tmy, byla by to jen mučivá záhada naší vlastní existence. Naše víra však svítí i v temnotách, sličně a vlídně jako zářivá hvězda v noci, a dává nám záruku, že jednou spatříme jasný Pánův den. To doufáme a to přejeme i těm, kteří nás předešli domů, kteří jsou již kousek před námi: Doved' nás tam, kde TY sám záříš světlem! —jb—

Dva podstatné prvky víry

O závažnosti a závaznosti dokumentu *Dominus Iesus*.

**Nezměnitelné učení, které je třeba přijímat
vírou jako definitivní.**

Záměrem tohoto příspěvku je představení literárního druhu deklarace *Dominus Iesus* a podrobnější výklad toho, jakou má uvedený dokument závažnost a závaznost.

Literární druh: Dokument magisteria

Jedná se o deklaraci Kongregace pro nauku víry. Výraz deklarace znamená, že tento dokument nepředkládá žádné nové učení, které by bylo výsledkem nějakého rozvoje nebo vývoje víry. Spíše se v něm znovu potvrzují a shrnují pravdy víry, které jsou obsaženy v dřívějších dokumentech učitelského úřadu, a zároveň se zde tváří v tvář omylům a dvojznačnostem v oblasti nauky, s nimiž se dnes můžeme v teologii a v církevním prostředí setkat, předkládá správný výklad příslušného učení. Jak vyplývá z úvodu, dokument si nenárokuje to, že by předložená christologická a ekleziologická témata zpracoval organickým a systematickým způsobem. Záměrem dokumentu není ani krátkit práva teologie, ani potlačovat úsilí teologů při jejich hledání odpovědi na otázky, které ještě nebyly zcela prozkoumány.

Naopak, dokument má také své výzky na mysli, když ukazuje jejich směr a vymezuje nepřekročitelné hranice zkoumání, aby tak teologové byli uchráněni před omyly a bludnými cestami. Směr a prostor bádání jsou dány zjevením v Ježíši Kristu – Boží Pravdě, která se stala člověkem. Tato Pravda je obsažena v Písmu svatém, předávána živoucí Tradicí církve a vykládána autentickým učitelským úřadem.

Jedná se tedy o naukový dokument Kongregace pro nauku víry, který je výslovně potvrzen papežem, a proto má text obecně věroučný charakter. Tato specifická charakteristika docu-

mentu spočívá v tom, že Kongregace pro nauku víry je bezprostředním orgánem papeže, který má za úkol podporovat a bránit nauku víry a nauku omravec (srov. konstituce *Pastor bonus*, čl. 48). Toto poslání svěřil zmíněné Kongregaci sám papež. Proto dokumenty Kongregace pro nauku víry, které výslovně potvrdil papež, představují výraz řádného magisteria Petrova nástupce (srov. instrukce *Donum veritatis*, čl. 18).

Zdá se vhodné upozornit na to, že ty dokumenty, které mají věroučný charakter, nelze stavět na stejnou rovinu s těmi akty, které mají správný nebo soudní povahu. Jedná se totiž o dokumenty učitelského úřadu, a to na základě úzkého a hlubokého sepeřtí členů Kongregace pro nauku víry s nositelem Petrova úřadu, který má v oblasti plné učitelské moci obzvláštní zodpovědnost za univerzální církev.

Kdyby se popíralo, že doktrinální rozhodnutí Kongregace pro nauku víry výslovně potvrzená papežem mají univerzální věroučný charakter, pak by bylo třeba uzavřít, že tato rozhodnutí mají jen orientační nebo disciplinární hodnotu, nebo dokonce představují určité, třeba pozoruhodné teologické mínění. Takovéto pojetí však odporuje církevní tradici, papežově vůli i pověření, které dává Kongregaci.

Z uvedených důvodů tedy poslední dokument Kongregace pro nauku víry odráží papežovo smýšlení, i když se nejedná o vlastní akt papežského učitelského úřadu; je tomu tak proto, že papež tento dokument schválil a potvrdil. Papežovou vůli

rovněž je, aby všechno to, co dokument obsahuje, bylo přijímáno celou církví. Papež sám také přímo nařídil zveřejnění tohoto dokumentu.

Formulace potvrzení na konci dokumentu má velký význam: „certa scientia et apostolica Sua auctoritate“ (na základě bezpečného poznání a na základě Naší apoštolské autority). To plně odpovídá závaznosti a důležitosti věroučných výpovědí deklarace. Jedná se totiž buď o pravdy božské a katolické víry, které patří do kategorie pravd příslušejících pod první odstavec závěrečné části *Vyznání víry (Professio fidei)*, nebo o katolické pravdy, které je třeba přijímat jako definitivní, protože spadají pod druhý odstavec závěrečné části téhož *Vyznání víry*. Kvůli věroučné závaznosti je třeba, aby věřící přijímali tyto pravdy jako neodvolatelně platné a závazné.

Abyste se předešlo možným nedorozuměním, je nutno poukázat na to, že výše uvedená formule, která vyjadřuje velmi vysoký stupeň schválení (jedná se o známou formulaci, kterou v minulosti papežové užívali), rozhodně neznamená nějaké snížení hodnoty či závaznosti dříve uveřejněných a papežem potvrzených dokumentů Kongregace pro nauku víry. Jestliže na jedné straně všechny věroučné dokumenty této Kongregace musejí být výslovně potvrzeny papežem, na druhé straně platí, že taková výslovná schválení lze učinit pomocí různých více či méně markantních formulací, a to v závislosti na druhu obsahu, či na úrovni a kategorii pravd, o nichž se v dokumentu jedná.

Text s vysokým stupněm autority

Vzhledem k různým příspěvkům a publikacím, v nichž před nedávnem někteří teologové podrobovali kritice motu proprio

Ad tuendam fidem a v roce 1998 uveřejněný věroučný komentář Kongregace pro nauku víry k druhé části *Vyznání víry*, je nutno výslovně se zmínit o stupni závaznosti deklarace *Dominus Iesus*.

Kritiky se týkaly zejména tvrzení ohledně rozlišení mezi neomylností určitého věroučného prohlášení a definitivností určitého učení. Poukazovalo se na to, že věroučný komentář Kongregace pro nauku víry obsahoval tvrzení, že učitelský úřad může označit jako definitivní takové věroučné výpovědi, které nejsou předkládány jakožto neomylné. Z toho se vyvozovalo, že takovýto druh výpovědí, které by neměly být neomylné, lze nahlížet jako časově podmíněné a reformovatelné, a proto také o nich mohou teologové dále diskutovat.

Uvedená námitka a s ní spojené vývoody jsou naprosto neudržitelné a nepodložené. Když je nějaké prohlášení definitivní, pak to znamená, že je předloženo jako neomylné a že ho učitelský úřad církve předkládá prostřednictvím úkonu, který je věroučně neomylný, i když tento úkon může mít různé formy. Pravý problém přece leží někde jinde: Určitá pravda může být předložena jakožto definitivní buď prostřednictvím slavnostního úkonu (papež vyslovující se *ex cathedra*, nebo ekumenický koncil), nebo prostřednictvím obvyklého úkonu, který nemá slavnostní povahu (řádny a obecný učitelský úřad papeže a s ním sjednocených biskupů). Oba tyto úkony jsou neomylné. Z tohoto důvodu je tedy možné, že papežovo řádné magisterium znovu předkládá a potvrzuje pravdy, které patří k víře církve. V takovém případě staví papežovo prohlášení, i když nemá charakter slavnostní definice, církev opětně před neomylné učení, které je třeba věřit nebo přijímat jako definitivní. Tyto výroky pak od věřících požadují souhlas víry, potažmo pevný a neodvolatelný souhlas.

Demografická zima Evropy – vymřeme?

Ke společenským tabu našich dnů v EU patří problematika nedostatku dětí v členských zemích. Přitom se na jedné straně na všech rovinách vystupuje pro antikoncepci a přerušení těhotenství a na druhé straně říkají experti, že Evropa potřebuje více lidí, aby se mohli starat o důchodce.

Pokles porodnosti

Demografická zima Evropy – tato formulace velkého francouzského demografa G. E. Dumonta se nám vnucuje, otevřete-li třeba jedny velké rakouské noviny a objevíme v nich článek nadepsaný „Přistěhovalectví by mohlo zabránit katastrofě“¹. Oč jde? Jeho autor se totiž zahleděl do následujících dat studie OSN o demografickém vývoji v Evropě:

Do roku 2025 potřebuje Evropa (rozuměj EU) slovem a písmem 150 milionů přistěhovalců (!), aby udržela současnou úroveň praceschopného obyvatelstva a s tím spojených odvodů na daně a sociální sféru. V přepočtu se tak jedná o 6 milionů lidí na každý rok, tedy např. o obyvatelstvo celého Rakouska či o obyvatele města velikosti Říma, kteří musí přivandrovat do Evropy kvůli původnímu obyvatelstvu, aby snad vlastní vinu nezchudlo.

V roce 2025 bude v Unii pracovat polovina obyvatelstva a druhá bude muset být vyživována a vyplácena. Jen Německo bude potřebovat na každý rok půl milionu lidí, aby se nesnížila jeho životní úroveň.

Mnozí lidé v EU říkají, že to nebude tak špatné, jak to vypadá, protože v této době k EU přistoupí nové členské země z východu a přitom prý nastane nepochybně příliv nových pracovních sil právě v čas, kdy jich bude nejvíce zapotřebí.

Je tomu tak? Statistika říká, že také východní země² trpí drastickým poklesem porodnosti. Pokud se tedy lidé z pochopitelných hospodářských důvodů budou skutečně přemísťovat na západ, pak teprve nastane na východě nově, EU velice nebezpečné vakuum a vznikne tam

mnohem více chudoby. Ovšem především, jak má tento přesun pracovních sil vypadat? 6 milionů lidí ročně do dnešní EU – pokud počítáme praceschopné dočany, nepostačí celé Maďarsko, aby pokrylo potřeby EU na jediný rok! I když by to bylo z rozličných důvodů nejlepší, aby se EU omezila přísunem nových pracovních sil víceemně na střední a východní Evropu, nepůjde to jinak, než že největší část potřebných lidí bude muset proudit z jihu. Samozřejmě tito lidé s sebou přinesou především sami sebe, tedy své náboženství, názory, zvyky – a též své nescíslné děti. A je rovněž možné a dokonce pravděpodobné, že v evropském klimatu, které je dětem nepřátelské, poklesne postupně i jejich porodnost, a tak se jen roztočí nenasytná spirála – ovšem zpočátku budou mít nepochybně mnohem více dětí než domácí obyvatelstvo. Už dnes v některých německých regionech nastává poměr tureckých a německých dětí 1:1. Nemám nic proti Turkům ani proti muslimům! Ovšem teď je na místě nastínit úvahu o důvodech tohoto vývoje a o jeho budoucích následcích pro všechny, pro Evropany i pro přistěhovalce.

Příčiny

Pokud se tyče příčin, je diagnóza víceméně jednoduchá: V Evropě se již mnoho let hovoří jen o tom, jak je země přelidněná a že je nutné naučit se antikoncepci, ovičít ji a praktikovat. A pokud se na tomto poli přesto přihodí nehoda a dítě je přesto počato, existuje liberální potratový zákon. Říkají to všichni: politici, sčelovací prostředky, učitelé ve škole a dokonce i někteří duchovní, kteří již propadli „duchu doby“. Děti

by měly být počaty jen jako chtěné a tím se v zásadě míní děti, které pokrývají touhu po nich, protože nechtěné dítě by mohlo být týráno – tomu se dá přece rozumět, není-liž pravda? Ale děti vyžadují lásku, aby byly schopné samy dávat lásku a přátelství. Prvým týráním je čtít je užívat jen jako prostředek ke krytí touhy po nich.

Kontrola porodnosti v chudých zemích

Protože v Evropě sami mít děti nechceme a je pro nás příliš namáhavé je vychovávat, chceme ve jménu „pomoci“ pro národy s moha dětmi této „chudobě“ odpomoci tím, že jim pomůžeme, aby už také děti neměly. Na tyto účely vydávají země s malým počtem dětí, ale hmotnými statky bohatě obdařené (zejména EU a USA) spousty peněz, aby totiž země hmotně chudé, ale s mnoha dětmi, byly chudé i na ně. Údajně proto, aby – až nebudou mít děti – se jim dařilo „lépe“. Je to správná rovnice? Ruku na srdce, je vůbec pravděpodobné, že bohaté země vydávají jen z lásky k bližním miliardy na chudé? To by bylo v dějinách skutečné novum: Odkdy vydávají bohaté země něco samy od sebe a bez nátlaku? Jednotliví bňáci, kteří se třeba stali křesťany a rozdali svůj majetek, existovali vždycky, ale celé země? „Náhodně“ se přitom jedná především o prostředky antikoncepce a k potratům, kterými jsou obdarovávány chudé země bohatými – vskutku pro jejich blahobyt?³ A právě tak „náhodně“ je, že se tyto programy navlas podbají nacistickým programům z druhé světové války pro silně se rozmnožující slovanské národy. Podivné! A co když jsou i důvody nějak podobné?

Pokračování na str. 14

V případě deklarace *Dominus Iesus* je třeba říci, že se stále jedná o dokument Kongregace pro nauku víry, a jako takový dokument nemá výsadu neomylnosti, nicméně tento dokument pochází od úřadu, který je podřízen papeži a biskupům, kteří jsou v jednotě s ním. Přesto však v dokumentu obsažená nauka víry a v něm se nacházející katolické pravdy vyžadují od všech věřících definitivní a neodvolatelný souhlas, a to nikoli kvůli věroučné autoritě deklarace a od okamžiku jejího uveřejnění, nýbrž proto, že tyto pravdy patří k pokladu víry církve a proto, že učitelský úřad tyto pravdy již dříve ve svých aktech a dokumentech jako neomylné předkládal.

Deklarace poskytuje podle toho, jak to odpovídá v ní obsaženému porozumění věci, službu víře, poněvadž varuje věřící před bludy a dvojnáznostmi, které se týkají podstatných prvků pokladu víry, jako je jedinečnost Ježíše Krista a univerzální působnost jeho spasitelského významu, jednota a jedinnost církve, která je všedecnou svátostí spásy. Zmíněné bludy i dvojnáznosti vedou k zatemňování podstatných prvků víry, nebo dokonce k jejich falšování. Dokument tedy poskytuje prohloubené porozumění pokladu víry ve věmosti církevní Tradici. Tato služba rozhodně nepředstavuje nějaké omezování nebo potlačování teologického bádání. Dokument spíše otevírá před myšlením víry široké prostory, brání je před nebezpečím bludu, doprovází ho po cestě k lepšímu porozumění plnosti Božího zjevení.

Z tohoto hlediska tedy dokument *Dominus Iesus* představuje skutečnou službu té lásky, již Antonio Rosmini nazýval „intelektuální láska“. Vždyť *salus animarum* (spása duší), která je pro církev nejvyšším zákonem, nutně předpokládá hlásání pravdy víry a její obranu.

Arcibiskup Tarcisio Bertone

Pokračování ze str. 13

Snad se v principu jedná stále jen o opakování jedné o mnoho starší příhody z dějin židovského národa, zapsané v Bibli:

„Ale synové Izraele byli plodní, takže se jimi země hemžila. Rozmnožili se a byli nadmíru silní, osídlili zemi. V Egyptě přišel k moci nový vladař, který Josefa neznal. Řekl ke svému národu: Pohledte, izraelský národ je větší a silnější než my. Dejte pozor! Musíme zvážit, co proti němu můžeme udělat, aby se dále nerozmnožoval. Kdyby vypukla válka, mohl by se přidat k našim nepřítelům, bojovat proti nám a zmocnit se země.“ (Gn 1, 7) Dnes bychom řekli: Mhli by chtít suroviny ve své zemi sami pro sebe...!

Jedno je jisté: Je lehčí a odpovídá více vlastním zájmům bojovat proti chudým než proti chudbě.

Nadcházející problémy

Ale zpět k Evropě: Je očividné, že nejsme přelichnění, nýbrž více než naopak. Ale vlády EU¹ chtějí rozdávat zdarma a každému antikoncepci a vydávají stále více peněz svých daňových poplatníků na její rozšířenou propagaci. Pravda, některé kruhy jím za to tleskají, především proto je volí. Ale znamení doby vůbec nepochopily.

Jaké problémy můžeme očekávat? Především je nemusíme již vůbec „očekávat“, protože už jsou zde a zhoršují se: Není z čeho vyplácet důchody.² Důvod pochopí každé děcko: Peníze, i pokud by byly (ale ony nebudou), nemohou samy péci chléb ani se starat o přestárle. Jsou sice nutné, ale jsou jen částí péče. V pekárně musí být pře-

devším pekař a v domovech pro důchodce ošetřovatelky, které jim umožní důstojné rozloučení se životem. Vyplácet důchody je nezbytné, ovšem právě tak potřebné je láskyplné darování mužského semene do ženského lůna, aby bylo možné počít a vychovat děti. Jen tyto děti mohou udržovat blahobyť a postarat se o staré.

Přidavných 150 milionů lidí v Evropě – a většina z nich bude jiné víry a přinese s sebou i jinou kulturu! Protože ani domácí, ani přistěhovalci nejsou svatí, vzniknou nevyhnutelně problémy. Už dnes můžeme předpovědět, že vzniknou velká napětí mezi lidmi, kteří jsou víceméně křesťany, a těmi, kteří se s bezmeznou, i když mnohdy ne příliš osvícenou vervou hlásí k islámu. Budou vznikat většiny, bude se vytvářet politický vliv a nezřídka se přihodí, že v tradičně křesťanských územích vzniknou nejen muslimské většiny, ale budou tam též určovat životní styl.

Můžete mi odpovědět, že tak daleko to nepůjde. Odpovím vám: Vpracujte, prosím, studii, která mé vývoody vyvrátí, opravdu se mi ulehčí. Můžete mi též namítnout, že přece mírové soužití různých kultur není špatné. Připouštím, pokud bude opravdu mírové, které by nemělo jen, ale též dobré stránky. Ale bude tak mírové, jak to předpokládáte? Jsou zde důvody k pochybnostem. Existují i lidé, kteří říkají: Tak bude Evropa muslimská, a co? Obávám se, že tyto lidé nevědí, o čem mluví, a probudí se teprve, až se jich to poprvé osobně dotkne. Možná se probudí i při takové relativní bezvýznamnosti, kterou před časem mému známému vyprávěla jedna vídeňská hospodyně: „V jednom nákupním středisku ve Vídni jsem nemohla nikde nakoupit vepřové, protože všechny obchody tam patří muslimům.“ Já k tomu dodávám: Doufejme, že se nikdy nebude jednat o nic horšího než o ta-

Pius XI.: Modlitba za duše v očistci

Svatá Maria, velká Orodovnice, Tvoje mateřská láska zahrnuje stejnou měrou všechny duše, které byly vykoupeny krví Tvého Syna. Naše srdce naplňuje smutek, když myslíme na naše zemřelé. Máme však bezmeznou důvěru ve Tvou přímiluvu. Proto přicházíme k Tobě, vznešená Královno. Smrt zpřetrhala pozemské svazky, ale neuhasila lásku, která nás spojuje s těmi, kteří žili stejnou vírou jako my.

Maria, bezpočet duší čeká v očistném procesu s horoucí netrpělivostí, že jim svou modlitbou a záslužnými skutky přinese pomoc. V lásce k Ježíši Kristu pozvedáme jejich jménem k Tobě prosebně svůj zrak i svá srdce, láskyplná Matko všech věřících. Daruj naší modlitbě žádoucí výsledek! Skrze svou mateřskou přímiluvu dej jí sílu, aby zapůsobila na Srdce Ježíše, našeho Spasitele. Tvoje nedosažitelně vysoká svatost ať nahradí naši ubohost, Tvoje láska naši bezcitnost, Tvoje moc naši slabost.

Královno nebes, dej, ať horoucí touha tam odsouzených duší, aby byly připuštěny k patření na Boha, dojde brzy naplnění! Dobrá Matko, prosíme Tě zvláště za duše našich příbuzných, kněží, všech, kteří podporovali úctu k Tobě, kteří druhým prokazovali dobré skutky a měli s nimi soucit, a konečně za duše, které zůstávají zapomenuty. Dej, abychom všichni jednoho dne byli spolu v nebi v Tvé oblažující přítomnosti společně se svatými a mohli se těšit z toho, že jsme dosáhli Boha. Pak Ti budeme bez ustání děkovat, dobrá Matko, neúnavná Těšitelko, za všechny milosti, které jsi nám prokázala. Amen.

kovouto kuriozitu. Ale jste si tím tak jisti?

Úloha církve

Je jisté zcela správné, že církev má v duchu 2. vatikánského koncilu hlásat skutečnou toleranci. Ale právě tak mají vyžadovat, aby byly problémy, které existují, nazývány pravým jménem, a s odvahou o nich hovořit. Dnešní tabuizace těchto záležitostí je špatná, ale mnohem horší je diskriminace každého člověka, který o nich chce věcně hovořit, jako by byl nepřitelem cizinců či polovičním nacistou. K těmto problémům by měli mít možnost vyjádřit se všichni, i přistěhovalci. Hovory o toleranci, problémovém vědomí i o představách, na jakých duchovních základech má mírové soužití kultur probíhat, potřebujeme více než naléhavě.

Ale církev se nesmějí zastavit u těchto jistě důležitých morálních požadavků. Musí s plnou odpovědností přemýšlet i o tom, jak mohou přistěhovalcům vykládat o Kristu. Pokud někdo takovou misijní práci de-

graduje na „agresi“, mělo by to odpovědně lidi právě v církvích alarmovat. Neboť první a nejpodstatnější úlohou církve bylo a je zvěstovat Ježíše Krista jako světlo a spásu všech lidí na světě. A že to směřuje svobodně činit, je také měřítkem pro hodnocení lidských práv. Pokud někdo tvrdí, že zvěstování Ježíše Krista je porušením lidských práv, pak se podobá lidem, kteří za Kristových časů tvrdili, že Ježíš je posedlý ďáblem. Takový člověk totiž především staví pravdu na hlavu. Opak je pravdou: Kdo vystupuje pro Krista, hájí člověka a jeho svobodu.

Přeložil a poznámkami doplnil
Pavel K. Mráček OP

¹ Obdobný článek vyšel v červenci v Mladé frontě dnes.

² V ČR například umírá více lidí, než se rodí.

³ Povšimli jste si před nedávnem, že do zbídačelych oblastí Bosny v závěru balkánské války přišla antikoncepce dříve než potraviny?

⁴ Vývoj u nás směřuje týž směrem.

⁵ Není to tedy žádný důsledek špatného duchodového systému u nás, či neplacení daní. EU má úplně stejné potíže!

POZVÁNKA NA POUŽÍ VEŘEJNÝCH ČINITELŮ

5. listopadu se pod zřítkou ote arcibiskupa Jana Graubnera uskuteční v bazilice Návštívění Panny Marie na Svatém Kopečku pout' veřejných činitelů. Slavnostní mši svatou bude otec arcibiskup sloužit v 10.30 hod. Po krátkém přátelském setkání bude uvedeno dílo Jana Gicra: Mě, který sázel raději. Všichni jsou srdečně zváni.

Na základě bezpečnostních informací z Izraele je možné bez obav v závěru Jubilea navštívit Svatou zemi při diecézní pouti s o. biskupem Josefem a o. Pavlem z ÚM Fatimny Koclířov — osm dnů celou Svatou zemí. Odlet 14. 11. 2000 večer z Prahy. Poslední příležitost Svatého roku. Cena 22 100 Kč — kompletní pouti. Uzávěrka 31. 10. Tel. kontakt ihned 0461/54 31 64; 049/551 25 16 nebo 0602 76 37 75.

Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie Příbram-Svatá Hora vás srdečně zve na duchovní dnovu v adventní době milostivého léta 2000 v těchto termínech:

Sobota 2. prosince — vede **P. ThDr. Michael Slavík**, generální vikář pražské arcidiecéze.

Sobota 9. prosince — vede **Michael Josef Pojezdý OPrm.**, strahovský opat.

Sobota 16. prosince — vede **P. B. Holota OCM**
Program duchovních dnů: 8.30 hod. — přivítání a úvodní katecheze, kající bhoslužba a adorace, příležitost ke světosti smíření; 10.30 hod. — mše svatá; přestávka na občerstvení; 13.00 hod. — krátký kulturní program (varhanní nebo sborový koncert, divadlo atd.), beseda a diskuse, mariánská pobožnost s uctíváním milostné sošky Panny Marie Svatochorské, rozloučení s poutníky. Předpokládaný konec programu by byl kolem 15. hodiny. V kostele se topí. V areálu Svaté Hory je možno využít toalet. Je zajištěno občerstvení.

Svatá Hora, mariánské poutní místo u Příbrami, je jedním z pěti míst v pražské arcidiecézi, kde je možno denně získat odpustky Svatého roku 2000 (plody Velkého jubilea).

Je vhodné, aby se větší skupiny předem buď písemně, nebo telefonicky ohlásily na adresu: Římskokatolická farnost u kostela Nanebevzetí Panny Marie, Příbram-Svatá Hora, 261 80 Příbram II/591. (tel. 0306/263 51).

Využijte poslední možnosti poutního zájezdu do Říma s KK MISÍ v jubilejním roce. Ideální počasi v Římě, navštivte. Termín 2. 11. — 8. 11. 2000. KKK MISIE, 751 03 Brodek u Přerova č. 46, tel. 0641/741 150.

ŘÍM — 1 celý den a večer v Římě — všechny 4 baziliky + mše sv. — 27. 12. — 29. 12. — 2 990 Kč! **MEĐZUGORJE** — 27. 12. — 2. 1. — 1 750 Kč. **MEXICO-GUADALOUPE**, Mexico City, Popocatepetl, Aztekové, pyramidy, Teotihuacán, Tula, Taxcoaj. — 10. 2. — 18. 2. — 31 990 Kč! **IZRAEL** — letecky — polopenze, *** hotel, pojištění, 7. 3. — 14. 3., 14. 5. — 21. 5. — 21 990 Kč. **BRÁZÍLIE** — RIO DE JANEIRO — nejkrásnější město světa — fakultativní výlety + pobyty u moře — 24. 3. — 31. 3. — 34 990 Kč! **AVEJOUR** — Jiří Chválek, Fr. Kůpky 445, Dobruška 518 01, tel/fax 0443/ 219 29, mobil 0602 44 16 70.

BRÁFA, kostel sv. Josefa, náměstí Republiky — 8. 11. v 19.00 hod. (po mši sv.) přecháška s diapozitivy *missionáře malancových Manfreda Göbela z Brazílie*, pořádá LL-LIKVIDACE IEPKY.

BRD, kostel sv. Toráše, Moravské náměstí — 7. 11. v 18.30 hod. (po mši sv.) přecháška s diapozitivy *missionáře malancových Manfreda Göbela z Brazílie*, pořádá LL-LIKVIDACE IEPKY.

Unie křesťanských pedagogů, pobočka Praha, vás zve na přednášku Mgr. Michala Semína **TŘETÍ FATIMSKÉ TAJEMSTVÍ** otazníky a souvislosti která se bude krat v úterý 7. 11. 2000 v 18.00 hod. (vchod se zavádá v 18.15 hod.) v sále sv. Václavy, vchod z Ostroní ulice č. 11 Praha 1. V rámci tohoto filozoficko-teologického cyklu hubu další přednášky vždy první úterý v měsíci taktéž.

KALENDÁŘ JUBILEA V LISTOPADU 2000

1. listopadu, středa — slavnost Všech svatých, bazilika sv. Petra, blahorečení a svatořečení.

2. listopadu, čtvrtek — památka Všech věrných zemřelých.

4. listopadu, sobota — slavení liturgie v anbroziánském ritu.

5. listopadu, neděle — XXXI. neděle v lit. mezidobí, Jubileum odpovědných za věci veřejné.

12. listopadu, neděle — XXXII. neděle v lit. mezidobí, Den díkůvzdání za dary stvořeného světa, Jubileum pracovníků v zemědělství.

19. listopadu, neděle — XXXIII. neděle v mezidobí, bazilika sv. Petra, Jubileum vojáků a policistů.

21. listopadu, úterý — svátek Představení Panny Marie v chrámě, bazilika Panny Marie v Zátiběří, liturgie v syrsko-antiochském ritu.

24. listopadu, pátek — zahájení Světového kongresu Apoštolátu laiků.

26. listopadu, neděle — slavnost Našeho Pána Ježíše Krista Krále všeho světa, bazilika sv. Petra, závěr Světového kongresu Apoštolátu laiků.

Liturgická čtení

Neděle 29. 10. — 30. neděle v mezidobí

1. čt.: Jer 31,7-9
Ž 126 (125), 1-2ab, 2cd-3, 4-5, 6 Odp.: 3
2. čt.: Žid 5,1-6
Ev.: Mk 10, 46-52

nebo slavnost Výročí posvěcení kostela

1. čt.: 1 Král 8, 22-23, 27-30 Odp.: 2
Ž 84 (83), 3, 4, 5+10, 11
2. čt.: 1 Kor 3, 9c-11, 16-17
Ev.: Mt 16, 13-19

Pondělí 30. 10. — ferie (v královéhradecké diecézi: svátek Výročí posvěcení katedrál)

1. čt.: Ef 4, 32-5, 8 Odp.: srov. Ef 5, 1
Ž 1, 1-2, 3, 4+6
Ev.: Lk 13, 10-17

Úterý 31. 10. — nez. pam. sv. Wolfganga

1. čt.: Ef 5, 21-33 Odp.: 1a
Ž 128 (127), 1-2, 3, 4-5
Ev.: Lk 13, 18-21

Středa 1. 11. — slavnost Všech svatých

1. čt.: Zj 7, 2-4, 9-14 Odp.: srov. 6
Ž 24 (23), 1-2, 3-4ab, 5-6
2. čt.: 1 Jan 3, 1-3
Ev.: Mt 5, 1-12a

Čtvrtek 2. 11. — Vzpomínka na všechny věrné zemřelé

1. čt.: 2 Mak 12, 43-46 Odp.: Ž 37, 39a
Ž 103 (102), 8+10, 13-14, 15-16, 17-18
2. čt.: Řím 5, 5-11
Ev.: Mt 5, 1-12a

Pátek 3. 11. — nez. pam. sv. Martina de Porres

1. čt.: Flp 1, 1-11 Odp.: 2a
Ž 111 (110), 1-2, 3-4, 5-6
Ev.: Lk 14, 1-6

Sobota 4. 11. — památka sv. Karla Boromejského

1. čt.: Flp 1, 18b-26 Odp.: 3a
Ž 42 (41), 2, 3, 5bcd
Ev.: Lk 14, 1, 7-11

Breviář pro laiky

Uvedení do první modlitby dne: NE PO ÚT ST ČT PÁ SO
29.10. 30.10. 31.10. 1.11. 2.11. 3.11. 4.11.

Antifona	919	934	949	1573	1785	996	1722
Žalm	784	783	783	783	786	784	783

Ranní chvály:

Hymnus	920	935	949	1573	1582	997	1723
Antifony	920	935	950	1574	1786	998	1014
Žalmy	921	936	950	813	1786	998	1014
Kr. čtení a zpěv	923	938	953	1574	1789	1001	1724
Antifona k Zach. kantiku	723	939	1569	1575	1789	1584	1724
Prosby	924	939	953	1575	1790	1002	1724
Záv. modlitba	723	939	1569	1575	1582	1584	1585

Modlitba během dne:

Hymnus	925	940	954	1264	1792	1003	1018
Antifony	925	940	955	1576	1792	1004	1019
Žalmy	926	940	955	1265	1792	1004	1019
Krátké čtení	927	943	957	1576	1795	1006	1021
Záv. modlitba	723	943	957	1575	1582	1006	1022

Nešpory:

SO

Hymnus	915	929	944	1577	1577	1583	1008	1024
Antifony	916	929	945	1570	1578	1796	1009	1025
Žalmy	916	930	945	1570	1578	1797	1009	1025
Kr. čtení a zpěv	918	933	947	1572	1580	1798	1011	1027
Ant. ke kant. P. M.	722	723	948	1572	1580	1799	1584	723
Prosby	918	933	948	1572	1580	1799	1011	1028
Záv. modlitba	723	723	948	1575	1575	1582	1584	724
Kompletář	1238	1242	1247	1238	1242	1257	1260	1238

